Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...эмнай 1921 оной ...риин 21-hээ гарана | № 14 (16237) | 1983 оной январиин 18, вторник | Сэн 3 мүнгэн.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛАЙ ҮДЭР

ШЭНЭ УЯЛГА АБАБА

...амхаанай районой лес... коллектив арбан ...хэ табан жэлэй хо... түсэбые амжал... дүүргэбэ. Бурла... ...ССР-эй байгуулагд... 60 жэлэй ойе нэрэтэй ...угтахын тула ...улээрдэhэн социалис ...дуудые баталан абаба. ...1983 оной түсэбые бэ... ...наарь байгша оной де... ...ан 25 болотор дүүргэ... хэ зорилго урдаа табяа.

Модо зөөдэг автомашинануудай жолоошод илангаяа hайнаар ажаллана. Жэшээлхэдэ, жолоошон Ю. Ф. Бушаренко мүнөө 1984 оной түсэбөөр ажаллажа байна.

А. П. Прониной хүтэлбэрилдэг модо отолгоходой бригада эрхим ажалаараа суурхана. Түс бригадын гэшүүд Н. Н. Прохоров, Н. Н. Кузьмин, Н. С. Москвитин гэгшэд үдэр бүриин гөө даабаринс хододоо улүүлэн дүүргэдэг болонхой унина.

Тэрэшэлэн мастер В. Н. Семихватскын гэгшын ударидадаг доодо складай хүдэлмэришэд түсэбөө улүүлэн дүүргэжэ байна.

Ойн модоной харуулшад В. Ц. Вачеланов, Д. С. Дамбожамсуев гэгшэд оролдосотойгоор ажаллана. Эдэ бүхы ажалай амжалтануудые түйлахада ахамад мэргэжэлтэн В. И. Новицкиин оруулhан хубита ехэ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

В. ГАРМАЕВ.

БОЛЗОРhООНЬ УРИДЛАХААРБДИ

...анскын районой ху... наймаанай худалмэри... арбан нэгэдэхи табан ...гурбадахи жэлые ур... ...гэгтойгоор угтаба. Юуб... хүн зондо эд бараа ...түсэбые амжалтатайгаар ... байнабди. Түсэб... ...дуур хэдэн мянгаад тү... ...эй эд бараан хүн зондалдагдаа.

...най район дотор Творо... болон Кабанскын роз... худалдаа наймаанай ...ниитнууд жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорhоо холо урид дүүргэжэ, ехэ амжалта түйлаа hэн. Гэхэтэй хамта олон магазинуудай коллективүүд hайнаар худэлөө. Жэшээлхэдэ, Г. М. Шевелевагай ударидадаг 46-дахи магазинай, районой түбэй универмагай, Е. М. Пелепягинагай ударидадаг ажахын эд бараа худалдадаг магазинай коллективүүд нилээд амжалта түйлаhан байна.

Автолавкануудай жолоошод А. Г. Мезенцев, В. П. Буданов гэгшэд холын гүүртэ болон отаргануудта ажаллагшадые hайнаар хангажа, эд бараа худалдаха түсэбөө холо улүүлээнхэй.

Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрhэн социалис мурысөөндэ хам оролсоод, хүн зониие улам hайнаар хангаха, байгша онойнгоо түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхээр харалнабди.

В. ФЕДОСЕЕВА,
Кабанскын районой худалдаа наймаанай таhагые даагша.

ГАНСАЛ ЭРХИМ ШАНАРТАЙГААР

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордентэ «Электромашина» заводой коллектив продукци худалдаха үнгэрhэн жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэбэ. Мүн нормативна сэбэр продукци гаргаха түсэб улүүлэн дүүргэгдээ. ССР Союзай 60 жэлэй ойн хүндэлэлдэ социалис мурысөөндэ эрхим hайн үрэ дүнгүүдые түйлаhан коллективүүд энэ предприятида олон.

Анисим Фёдорович Рымаревэй хүтэлбэрилдэг механическа цехэй коллектив заводойнгоо амжалтада хубитаа ехээр оруулаа. Юрий Кузьмич Антоновой ударидадаг үргэн хэрэглээнэй эд бараа бүтээгшэдэй 3-дахи цехэй коллектив, мүн Андрей Григорьевич Ивановой толгойлдог токарно-фрейзерна участогай хүдэлмэришэд социалис мурысөөнэй түрүүшүүлэй тоодо мүн лэ ороноод. Тиихэдэ ахалагша мастер Евгений Александрович Френкелиин ударидадаг штамповочно участогай коллектив, Дугар Иванович Намсараевай хүтэлбэрилдэг электродвигательнүүдые хабсаргагшадай бригада эдэ үдэрнүүдтэ социалис мурысөөнэй түгые дээрэ үргэжэ ябана.

Ц-Ж. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогта барилга хэдэг «Нижнеангарсктрансстрой» трестын автобазада жолоошод олоороо хүдэлдэг. Энэ автобазын зургаадахи автоколонныи коллектив трестынгээ жолоошодой дунда дэлгэрhэн мүрысоондэ түрүүлнэ. Энэ коллективэй жолоошод Валерий Шишмарёв, Николай Хорько, Владимир Меньшиков, Николай Радионов гэгшэд мүрысөө толгойлно.

Манай фотокорреспондент С. Балдуевай зураг дээрэ энэ колонныи түрүү жолоошон Н. И. Радионовые харанат. Тэрэ нёдондоной түсэбые амжалтатайгаар дүүргээд, шэнэ жэлэй эхинhээ эршээ hуладхангүй хүдэлнэ.

ГОРОДОЙ ТУГТА ОРДЕН ЗҮҮЛГЭГДЭБЭ

ВЕЛИКИЕ ЛУКИ (Псковско область). (ТАСС). Великие Луки хото хоёр наhатай юм. Ородой гүрэнэй хилэнүүдые сахин хамгаалхын тула 800 гаран жэлэй урда тэрээ байгуулагдаhан эртэ урдын хото фашис булимтарагшадhаа тэрэниие 1943 оной январь hарада совет сэрэгшэд сүлөөлэhэн, тэрэ хэрдэхэө мүндэлhэн байна. Энэ уйлэ хэрэгэй 40 жэлэй ойе ажалшад баяр жабхалантайгаар тэмдэглэжэ байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Великие Луки хотын ажалшадай баатаршалга гаргаhаниинь, габьяатайгаар дайлаhанайнь түлөө, ажахын ба соёлой байгуулалтада амжалтануудые түйлаhанайнь түлөө энэ хото Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1 шатын орденоор шагнагдаба. Шагнал баряулалгада зорюулагдаhан баярай суглаан эндэ болоо. КПСС-эй Псковско обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Рыбаков хотын тугта орден зүүлгөө.

СССР-эй УРАН ЗУРААШАДАЙ VI СЪЕЗД

МОСКВА. (ТАСС). «Зохёон байгуулхы табан жэлэй дүнгүүд, зураглан хараулха совет искусствын хүгжэлтын шухала зорилгонууд» гэhэн хадаа СССР-эй Уран зураашадай VI съездэй делегадуудай гол анхарал доро байна. Энэ съезд январиин 17-до Кремлиин Ехэ ордон соо нээгдэбэ.

Нүхэд Г. А. Алиевай, В. В. Гришинэй, П. Н. Демичевэй, М. С. Соломенцевой, М. В. Зимянинай, И. В. Капитоновой орожо hуухада, энэ суглаагаад альга ташалгаар угтаба.

«Уран зураашин ниитын дээдэ шадабарин түлөө» гэhэн тоосоото элидхэл правленин түрүүлэгшэ М. А. Пономарев СССР-эй Уран зураашадай холбооной правленин зүгhөө хэлэн байна.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫЕ УГТУУЛАН

КРАСНОДАР. Кубаниин ажахынуудай хүдэлмэрилэгшэд теплицэнүүдтэ эртын овощой рассада hуулгажа захалба. Шэл хушалтын огород соо томат болон үгэрсын үндэр бали ургаса абахын тула бүхы эрхэ байдал гуулагданхай. Энэнь хабартаа үргэн ниитэ ажалшадта худалдагдаха байна.

ТБИЛИСИ. Грузиин мелиораторнууд үбэлэй сагта таралан дээрэ иниг нойтошадаа hаа ехээр барижа байхые ороодоно. Түсэбөөр хараалагдаhан талмайн хахад хубинь — 50 мянган гектар газар уhалагдаа.

Республикын ороoho таралан гол талмай болохо Ширакска талада намар таригдаhан ургасые уhадалуулхын тула эгээл ехэ ажал ябуулагдана. Хабарай тарилгын эхилтэр республикын ажахынуудта 100 мянган гектарай ороoho тарланай, саадай, виноградай полинууд уhалагдаха юм.

ЛИПЕЦК. Усманска районой механизаторнууд болон заhабарилагшад тракторнуудые, газар элдүүрилдэг, таригаа хэдэг техникэ заhабарилагаа область дотороо түрүүлэн дүүргэбэ.

Байгша ондо эндэ машина, техникын 22 хашаа баригдаа. Эгээл дүршэл ехэтэй механизаторнууд бүридүүлэгдэhэн түсхай бригаданууд заhабари хэнэ. Мүнөө Липецкэ область дотор 300 гаран нимэ машинна хашаа хүдэлжэ байна.

(ТАСС).

...ОРИЛГОНЬ ЕХЭ

...лэй hарануудта сагаан ...лбэгээр үйлэдбэрилхын дэлгэрhэн бүхэсоюзна ...ис мурысөөндэ оролсо... ...үнхэнэй районой «Ма... ...олхозой hаалишад Ран... ...бкова, Радна Санжиха... ...гшэд hү hааха талаар ...эн жэлэйнгээ түсэбүү... болзорhоонь урид дүүр... Нүхэр Бобкова нёдондо ...өө 446 центнер hү hаа... ...үсэбөө 103 процент бол... ...эхэ гү, али үнеэн бүри... ...нда зэргээр 2607 кило... hү абаа.

...на Дашеевнагай түйла... ...нгүүд үшөөшье ехэ. Тэ... 82 ондо үнеэн бүриhөө ... килограмм hү hаагаа гэ... али бүхыдөө 467 цент... абаа. Ингэжэ түрүү ...шан түсэбтэ даабаряа ...жэ шадаhан байна.

...нэр үнгэрhэн жэлдэ түй... амжалтаяа бури арь..., байгша оной үбэлэй ...үдта үнеэн бүриhөө ...ад килограммhаа доо... ...шэ hү hаахын тула ни... ...оролдолго гарган хүдэл-...

Н. ДРИГЕНОВ.

Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводто трансформаторнуудые орёодог бригадые В. А. Майоров (зураг дээрэ) хүтэлбэрилдэг юм. Бригада арбан хүнhөө бүридэнэ. Бригадир эрхим ажалаараа продукцидаа өөрын тамга табиха эрхэдэ хүртэнхэй юм. Владимир Александрович тон харюусалгатай ажал дээрэ хүдэлдэг, даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэдэг.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАХА...

Хяагтын совхозой малшад үнгэрhэн жэлые үндэр сэгнэлтэтэйгээр дүүргэв. Тэдэнэр гүрэндэ мяха, hү, нооhо худалдаха түсэбүүдээ үлүүлжэ, СССР-эй 60 жэлэй ойн баярые урма зоригтойгоор угтаhан байна. Илангаяа ажахын hаалишад жэл соо 11626 центнер hү hаагаад, 9984 центнерыень гүрэндэ тушаажа, олоной магтаалда хүртэбэ.

Ажахын дүршэлтэй hаалишад Лариса Абрамовна Цыремпилова, арадай депутадуудай районно Соведэй депутат Галина Леонидовна Шульгина гэгшэд үнеэн бүриhөө түс түстаа 2500 гаран килограмм hү hаажа, совхоз соогоо түрүүлhэн байна. Тиихэдэ үшөө 26 hаалишан үнеэн бүриhөө 2 мянга гаран килограмм hү абажа шадаа.

Мүнөө совхозой hаалишад амжалтаяа арьбадхахын тула эршэтэйгээр ажаллажа байнхай.

Д. МУНКУЕВ.

МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ—ХАРЮУСАЛГАТАЙ ХАhА

МҮРЫСЭХЭДЭЛ ХАБАТАЙ

...тиин ЦК-ай ноябриин ... он) Пленум дээрэ ...эй ЦК-гай Генеральна ...тарь Ю. В. Андропов ...хэлэхэдээ, «Партиин ...й майн (1982 он) Пле... ...шиидхэбэринүүдые бэе... ...э талаар түрүүшын ал... ...д нилээд бэрхэтэй бай... ...хэгдэhэн юм. Мүн ...с жэлдэ уларил тиимэ ...байгаагүй» гэжэ тон ... тэмдэглэhэн байгаа ...нэхөөрөөшье, үнгэрhэн ...үдэй ган гасуурай бэр... ...ли үхэршэд, hаалишад... ...й горитойхон түбэг... ...улжа, шангахан шал... ...болоо hэн. Энэ бэрхэ... ...ээ бидэ тобшолол хэжэ, ...ажалаа ямаршье хү... ...дабаа дабахаар эмхид... ...онол аргатай болообди.

...най ажахын малшад ...ндоо мурысэн ажалла... ...аншалтай. Тиихэдээ эн... ...рүү арганууд, шэнэ дүй ...эл заабол халан абажа ...рүүлэгдэнэ. Илангаяа ...ин фермэнүүдэй кол... ...вүүд үбэлжэлгын үедэ ...эйнгээ hү шэмэ дээшэ... ...э түрүү онол арга ур... ...р хэрэглэдэг болоо. То...йлбол, үбэлэй hара...а hүрэг малаа шада...р эдеэлүүлhэнэй ашаар ...хээр hаадаг болонхой.

...лай үбэлжэлгые эмхи... ...айнаар үнгэргэхын ту... ...эхэн бэлэдхэл хэгдэhэн ... Нэн түрүүлэн малай ...нууд заhабарилагдажа ...лагдахаhаа гадна, онь... түхеэрэлгэнүүдынь таа-руулагдан тодхогдоhон байна. Мүн улаан булангуудынь гоёон шэмэглэгдэжэ, hаалишад, малшадай абаhан социалис уялганууд түсхай самбар дээрэ аржытар бэшэгдэнхэй. Тиихэдэ эндэ hаалишадай үдэр бүри хэhэн ажал таhалгаряагүй тэмдэглэгдэжэ байдаг гуримтай.

Намарhаа hая болотор саhа багатай, дулаан байжа, үбhэ тэжээл ехээр гаргашалагдабагүй. Ьүрэг хонид бэлшээридэ ходо адуулагдаа. Энэ үбэлжэлгэдэмнай малай тэжээл урдынхиhаа элбэг гээшэ. Манай ажахы hүүлэй жэлнүүдтэ хэды ган гасуур байгаашье hаань, ондоо тээhээ үбhэ, hолоомо асарангүй, малаа ондо оруулдаг байhан юм. Үшарынь хадаа, бии байгаа тэжээлээ заабол шанаржуулан буйлуулжа эдюулхэдээл гамтайгаар гаргашалаабди. Илангаяа ожорhо сабшажа суглуулдаг байhамнай туhатай бэлэй. Ожорhоёо хэршээд, талха таряанай зүйлтэй холёод, малда эдюулхэдээ, ехэхэн тэжээлээ алмаабди. Мүнөөшье манай совхозой оньhожоруулагдамал нэгэ бригада ожорhо сабшажа бэлэдхэнэ.

Ниитынгээ адууhа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын тула нэн түрүүлэн тэжээл элбэгээр, шанартайгаар бэлэдхэхэ гээшэ шухала зорилго мүн. Энэ талаар совхозой дирекци ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Ажахымнай үйлэдбэриин подразделенинүүдэй коллективүүд хоорондоо мүрысэн ажалладаг заншалтай. Тиимэhээ hара, квартал бүхэндэ хүн бүхэнэй хэhэн ажал дары согсологдожо, эрхимлэгшэдынь тодоруулагдана. Манай ажахыда социалис мүрысөөн хоёр-гурбан янзаар эмхидхэгдэнэ. Жэшээлбэл, онсо эрхимлэгшэдэй өөhэд хоорондоо мүрысэхэдэнь, шалгарагшадынь тодоруулагдажа урмашуулагдана. Дундуурхидай мүрысөөндэ эрхимлэгшэд түрүүлэн нэгэ удаа урмашуулагдаад, саашадаа дээгүүр дүн түйлагшадай зэргэдэ оруулагдажа, ажалай тэмсэлдэ хабаадана. Тиихэдэ hүүлэй зэргэдэ ябагшад баhал хоорондоо мүрысэдэг гуримтай. Ингэжэ гурбан шатаар эмхидхэгдэhэн ажалай тэмсэл хадаа хүниие хүмүүжүүлэн hургахада ехэ нүлөөтэй. Эндэ онсо шалгарагша түрүү hууриия алдахагүйн тула мэргэжэл шадабаритайшуултай ана-мана мүрысэхэ гэхэ гү, али урдынхидал адли намтай адли дүн хэнишье түйлахагүй гээд hанаа амархан ябахагүй байна гээшэ. Илангаяа гурбадахи шатынхид дундуур ябагшадай зэргэдэ гарахын тула бии хүсөөрөө оролдоно. Энэ талаараа мүрысөөн ехэ аша үрэтэй.

Ажахыдамнай дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй hүүлэй дүнгөөр Ьүбын hаалиин фермын коллектив эрхимлэнэ. Эндэ дүршэлтэй hаалишад Лукерья Дмитриевна Осмачко, Александра Николаевна Наргулева, Мария Емельяновна Питерская гэгшэд онсо шалгарна. Манай hаалишад үбэлэй hарануудта үнеэн бүриhөө 1250 килограмм hү hаахаар дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абанхай юм. Энэ зорилгомнай сүм дүүргэгдэхэ. Мүнөө үнеэн үдэр бүхэндэ гурбан килограмм талха таряанай зүйл, 25 килограмм силос, ууралда дэбтээгдэжэ шанаржуулагдаhан ожорhо эдинэ.

Ажахымнай hаалишад 4,5 процент тоhолиг hү hаажа, бэлэдхэлэй пунктда нэгэдэхи сортын шанартайгаар тушаана. Муу шанартай hү гүрэндэ эльгээхэеэ болиноойбди. Ьаагдаhан hүнэй шанар фермын дэргэдэхи лабораторидо шалгагдаад, сортнь тон зүбөөр тодоруулагдаад, гүрэндэ эльгээгдэнэ.

Эхэ орондоо тарган мал, шанартай hү тушааhанайнгаа түлөө ажахымнай горитойхоноор нэмэлтэ түлбэри абана. Тиимэhээ совхознай эрхим шанартай продукци ехээр тушаадаг коллективые заабол урмашуулдаг гуримтай.

6 мянган хонин, 1,5 мянган үхэр, 170 шахуу адуу морид ондо оруулагдажа байна. Ажахымнай хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үбэлжэлгээ эмхитэй hайнаар үнгэргэхэhөө гадна, байгша оной нэгэдэхи кварталда хараалагдаhан түсэбөө заабол дүүргэхэеэ эрмэлз э н х э й ажаллана.

О. ОЖИГОВА,
Баргажанай районой Бодоной совхозой парткомой секретарь.

МАЛ АЖАЛ — онсо тухала hалбари

АРГА БОЛОМЖО БИИ

Түрэл Коммунис партиингаа түүхэтэ XXVI съездын, мүн КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын, мүн СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойе ажалай амжалта, бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ, манай совхозой малшад, механизаторнууд, бүхы ажалшад үнгэрhэн жэлдэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлаа гэжэ тэмдэглэхэ үндэhэн бии.

Энээниие хэдэн тоо, баримтануудаар, тобойлгон харуулжа болоно. Нёдондо март hарада ажахын үйлэдбэриин бүхы участогуудта суглаанууд болоджо, тэндэ коллектив бүхэн өөhэд ооhэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаhан юм. Жэшээлхэдэ, бүхы адууhа малай ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, гүрэндэ мяха худалдаха жэлэй түсэбые 100,5 процент, hү — 102, нооhо 113 процент дүүргэхэ, үхэрнүүдэй, адуу моридой тоо толгойе олошоруулха гэжэ уялганууд соо бэшэгдэhэн байна.

Тээмэндэ үнгэрhэн жэлэй декабриин тэн багаар совхозой ажалшад, малшад абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэhэн тухайгаа партиин райкомдо, райгүйсэдкомдо ажалай рапорт үгөө hэн. Тусхайлбал, нёдондо совхоз гүрэндэ 5166 центнер мяха, 2120 центнер hү худалдаа. Мүн бүхы адууhа малай тоо толгойшье олошоруулагдаа. Ажахы арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлдэ хамтадаа 10 мянга шахуу центнер мяха, 4 мянга үлүүтэй центнер hү бэлэдхэлэй пунктда оруулба. Хониной нооhошье худалдаха даабариие дүүргэв.

Манай совхоз жэлэй эхэнхи сагта адууhа малаа гол түлэб хээрын бэлшээридэ ябуулжа тэжээдэг, hаалиин үнеэдээр үсөөхэн, тугалнуудаа эхэнүүдтэнь табижа хүхүүлэн түлжүүлдэг гэхэ гү, али мяханай мал үсхэбэрилдэг гол шэглэлтэй ажахы гээшэ. Тиимэhээ тугал, буруу, хашарагуудай шэгнүүрые зун-намарай сагта шадаал hаа ехээр нэмээхэ гээшэ манда тон шухала. Гадна үнеэдhээ, гүүнүүдhээ түл олоор абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ, мүн үбэлэй сагта бүхы адууhа малые тураангүй ондо оруулха зорилго табигдадаг ааб даа.

Сэхынь хэлэхэдэ, республикын олонхи ажахынуудтай сасуулхада, манай совхоздо ороoho таряа, силосэй ургамалнуудые, олон жэлэй ногоо ургуулжа абаха ехэ таряалан. сабшалангай газар үгы юм. Ой модоной соорхой, шугы бургааhанай захаархи нариихан голнуудай ногоо сабшажа, малайнгаа эдихэ үбhэ суглуулжа абадагбди. Тэрэ мүртөө hүүлэй жэлнүүдтэ ган гасуур боложо, бүришье бэрхэтэй байдал тохёолдуулна.

Иимэ хүнгэн бэшэ эрхэ байдалда совхозой бүхы ажалшад, илангаяа малшад, механизаторнууд имагтал шэн зоригтойгоор, габшагай шангаар ажаллажа, дээрэ хэлэгдэhэн амжалтануудые шэрээгээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Нэгэдэхеэр, зунай үедэ үбhэ тэжээл бэлэдхэлгые абаад үзэе. Энээндэ хүн бүхэн гарта хүлтөөрөө, үбгэн залуугүй эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг заншалтай. Мүн модо, бургааhа, болдог дошо сэбэрлэжэ, сабшалан hайжаруулха, уhалагдадаг газар үргэдхэхэ талаар горитой ажал хэгдээ. Тэндэ шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр гаргагдадаг болоо. Эдэ бүгэдын ашаар үнгэрhэн жэлдэ ниитын малда 24 мянган центнер үбhэн, зеленко хуряагдажа абтаа, 1340 тонно силос дарагдаа гэхэ гү. али урда жэлнүүдэйхидэ орходоо 1.5 дахин ехэ бүдүүн тэжээл бэлэдхэгдээ. Ьая наашадашье ажахыда иимэ ехэ үбhэн абтаагүй юм.

Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгын үедэ С. А. Дылыков, Ю. Б. Будаев гэгшэдэй оньhожоруулагдаhан звенонууд, Б. Ж. Гомбожаповай, В. Н. Самбуевай багахан звенонууд онсо шалгараа.

Хоёрдохёор, үбhэ тэжээлэй дутамаг эрхэ байдалда манай малшад бүхы үхэрнүүдые, адуу моридые гол түлэб хада уулын хоорондуурхи, ой модон соогуурхи. Мүн холын хүбшэ тайгын бэлшээридэ үбэл зунгүй адуулжа, олохон гүүртэнүүд түл яhала олоор абана, малайнгаа шэгнүүршье горитой нэмээнэ. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн жэлдэ үниинэй малшан Ламажап Бодеевич Дылыков, Цыремжит Аюшеевна Бадмаева гэгшэд харууhалдаг зуун үнеэн, гунжан бүхэнhөө 86—90 тугал абажа, тэдэнэйнгээ түс бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 650—730 граммаар нэмээhэн байна.

Эхэ малай гүүртэнүүд жэл соо бүхыдэнь 1222 тугал абаад, оройдоол хоёр түл гарзалуулаа. Хэрбээ үнеэд, гунжадые үрэжүүлхэ хүдэлмэриин hайнаар эмхидхэгдэhэн байгаа hаань, тугал үшөө олоор абажа түлжүүлхэ hэмди.

Нёдондо зундаа холын бэлшээринүүдтэ бүхыдөө 2141 үхэр адуулагдаа. Зунай бэлшээриин хаhада малай шэгнүүрые ехээр нэмээхын, таргалуулхын түлөө гүүртэнүүдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Оролдосотой бэрхэ малшад Олег Ринчинович Аюшеев, Пурбо Цыденович Бадмаев, Иван Самбуевич Самбуев болон бусад түрүүшүүл үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 1012—1059 грамм хүрэтэр нэмээгээ. Совхоздо зунай бэлшээриин хаhада үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ 825 граммаар нэмээгдэхэ ёhотой hаа, тэрэнь дунда зэргээр 938 граммаар нэмээгдээ гү, али хамта 2026 центнер нэмэлтэ мяхан абтаа гээшэ.

Манай дүршэлтэй бэрхэ hаалишадай нэгэн Долгор Дубжировна Бальжанова нёдондо үнеэн бүриhөө 2200 үлүүтэй килограмм hү hаажа, ажахы соогоо түрүүшынхеэ иимэ үрэ дүн түйлаба. Тэрэ жэл соо 266 центнер hү hааха даабаритай hаа, 380 гаран центнер сагаан эдеэ абаhан байна. Үниинэй hаалишан Дулмажап Очировна Цыренова hү hааха жэлэйнгээ түсэбые холо үлүүлэнхэй.

Үйлэдбэриин участок бүхэндэ үнэн шударгыгаар ажаллажа, иимэ эрхим үрэ дүнгүүдые түйлаhан түрүүшүүл олон. Тэдэниие дууhыень дурдахын аргагүй.

Ажаhуудалайнгаа улам hайн, тосхон hууринайнгаа болбосон түхэлтэй болохо бүри хүнүүд урма зоригтойгоор ажалладаг ха юм даа. Тиимэhээ малшадай, мүн бүхы хүн зонойнгоо hуудал байдалые hайжаруулха, соёл гэгээрэлэй талаар тэдэниие hайнаар хангаха хэрэгтэ совхозой дирекци, партбюро, профком, комсомолой комитет бага бэшэ анхарал хандуулна. Гансахан hүүлэй хоёр жэлэй туршада Утаатада соёлой шэнэ байшан, Далахайда клуб баригдаа. Эдэ жэлнүүдтэ холын үбэлжөөнүүдтэ культбаза, баша, байрын гэрнүүд шэнээр баригдаа.

Жэшээлхэдэ, совхозой түбтэхи соёлой байшан досоогоо 200 хүнэй hууха гол залтай, кино харуулха үргэн экрантай, библиотекын, элдэб наада үнгэргэхэ, кружогуудые эмхидхэхэ таhалгануудтай юм. Мүнөө нютагай hургуулиин hурагшад, залуушуул эндэ эмхидхэгдэhэн драматическа, хореографическа, уран hайханай кружогуудта хабаадана. Спортын элдэб (барилдаанай, боксын) секцинүүдтэ ябана.

Эгээл заха холын манай нютаг мэтэ газарнуудта жэл ерэхэ бүри боложо байhан иимэ hайн hайхан хубилалта, ехэ хүгжэлтэнүүд хадаа КПСС-эй ленинскэ национальна сэсэн мэргэн политикын бодото гэршэ болоно. Ажабайдалнай саашадаа үшөө баян дэлгэр, жаргалтай hайн болохо гэжэ хүн бүхэн батаар этигэнэ.

Гэхэтэй хамта ажалаа үшөөл hайжаруулха, үйлэдбэриин үрэ дүнгүүдые бүри дээшэлүүлхэ талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжо, нөөсэнүүд, хүсэд шиидхэгдээгүй асуудалнууд үшөөл бии гэжэ манай ажалшад, малшад hайн ойлгоно. Илангаяа энэ үбэлжэлгын үедэ адууhа малаа оролдосотойгоор харууhалжа, адуулжа, тобир тарганаар ондо оруулха, тэдэнhээ ашаг шэмэ ехээр, түл түрэсэ олоор абаха гээшэ мүнөөдэрэй гол шухала зорилго болоно.

Тусхайлбал, үнгэрhэн жэлдэ зуун эхэ малhаа оройдоол 67 тугал, 58 унаган абтаhан байна. Мүнөө жэлдэ тэрээнhээ hурагүй олон тугал, унага абаха ёhотойбди. Тиигэхын тула үбэлэй hаранудта түрэхэ гунжад, үнеэдэй, гүүнүүдэй харууhалгые тон hайнаар эмхидхэхэ, нэгэшье түл гарзалуулхагүйн тула бүхы хэмжээ абаха болоообди. Саашадаа бүхы адууhа малые тэжээлээр хүсэд хангадаг болохын, илангаяа сабшалан, бэлшээри hайжаруулхын тула совхоздо ехэхэн хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Жэшээнь, зарим уhалагдадаг газарта обёос горох хоёрые холижо тарибал, гектарай 25—30 центнер шэмэтэй hайн ногоон тэжээл абаха аргатайбди.

Урдаа байhан харюусалгатай, ехэшье зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ, урагшаа үшөө алхам хэхэ арга боломжо совхозой ажалшадта гүйсэд бии.

В. ХАРТАЕВ,
Захаамнинай районой Далахайн совхозой директор.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ТОДОРХОЙ ЗОРИЛГОНУУД ХАРААЛАГДАА

КПСС-эй Түнхэнэй райкомой пленум болоо. Пленум дээрэ «КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй дүнгүүд ба тэрэнэй шиидхэбэринүүдые үндэhэлэн, районно партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар партиин райкомой нэгэдэхи секретарь В. Д. Таханов элидхэл хэhэн байна.

Район үнгэрhэн жэлдэ зарим тэды амжалтануудые байлаhан байна. Жэшээлхэдэ, газар тарялангай продукцинуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэнхэй. Мяха худалдаха даабари мүн лэ бэелүүлэгдээ. Промышленна олонхи предприятинууд, барилгын эмхинүүд, худалдаа наймаанай эмхи зургаанууд 1982 оной үйлэдбэриин программые дүүргэжэ шадаа. Ажалай олон түрүүшүүл нилээд hайн амжалта туйлаа. Районой медицинскэ, гэгээрэлэй, соёлой саашадаа хүгжэлые тэмдэглэнгүй үнгэрмөөр бэшэ. Партийна эхин организацинууд эмхидхэлэй талаар яhала бэхижээ, шадабаринь дээшэлээ.

Зүгөөр элидхэл дотор гол түлэб районно партийна хүдэлмэриин дутагдалнууд тобойсо элирүүлэгдэhэн байна. Иигэжэ элидхэлдэ эгээн түрүүн эдэ дутуу дундануудые яажа усадхаха, саашанхи зорилгонууд тухай онсо тогтоhон байна.

Районой колхоз болон совхозууд hү, hоohо абаха, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбые дүүргэбэгүй. Саланай совхоз, «Мир» колхоз малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгүйгөөр ороо. Малай hүрэг олошоруулха хэрэг муугаар ябуулагдана. Урда жэлэйхиhээ үсөөн түл абтаба. Энэ жэлдэ «Сибиряк», «Маяк» колхозуудта, Саланай совхоздо олон мал гарзалаа. Нинтын адууна хэдэ бардам хүрэхэ тэжээлэй бата бэхи үндэhэ байгуулха асуудал хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ. Һайжаруулагдаhан, мүн шэнэ газар муугаар ашаглагдана.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Гол дүнгүүдээрээ жэлэй түсэбые дүүргэбэшье, Зуун-Мүрэнэй леспромхоз түлеэ бэлэдхэхэ, зөөхэ, Түнхэнэй үрэ жэмэс болбосоруулдаг завод арилжаан мүнэhэлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Түнхэнэй ой модоной онhожоруулдамал ажахы зарим гол дүнгүүдээр түсэбөө байал дүүргэээгүй. «Межколхозстрой» нэгэдэлэй онhожоруулагдамал нүүдэл колонно гээлдэдэ ороо. Заhабарилга-барилгын участогай коллектив капитальна баригдын жэлэй түсэбые оройдоол 60,3 процентдэ хүргэбэ.

Зарим парткомууд, партийна эхин организацинууд, нютагай Советүүд, предприятиин болон эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэдэй хангалтагүй хүдэлмэри шүүмжэлэлдэ ороо. Райгүйсэдкомой, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилхые ехэ болгохо, хүнэй hайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулхагүй. Совет худалдаа наймаанай ёho гурим эбдэхэ, социалис зөөри үрихэ, хулгайлха ябадал үшөөл ушарhаар. Олонхи предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта ажалай журам hула байна, хүдэлмэридөө саг соогоо гарахагүй, архидаха ушарнууд тохёолдоно.

— Бидэ бэе бэедээ шанга эрилтэ табинагүйбди, шүүмжэлэл хэгдэнэгүй. Иланагаяа хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табигдаха ёhотой. Харин бидэ тэдэнэртэ зарим үедэ дааhаар ябадагбди, — гэжэ «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ Ю. П. Седов шүүмжэлээ. Тэрэ зарим предприятиин болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд муу хүдэлмэриингөө түлөө шанга шүүмжэлээ.

Колхоз, совхозуудта саг үрилхэ худалха барилгалдай бригаданууд байгуулагдадаагүй. Тиимэ коллективүүдые эмхидхэжэ hаа, халуун хүдэлмэриин эхилхэдэ, тэдэнэй тарадхаркидаг байhан тухай райгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин ахамад инженер-барилгашан Г. Д. Балданов тон зүб хэлээ гэхээр. Иимэ ябадал район дотор хаа хаанагүй ушарна.

«Мир» колхозой Таалын тракторна бригадын бригадир Н. П. Пантелеев үгэ хэлэхэдээ, усадхамаар дутагдалнууд тухай тогтоо. Эндэхи тракторна бригадада механизаторнуудай олоор дуталдана. Тиимэhээ тракторнуудынь нэгэ халаанда хүдэлдэг гэжэ. Тарган ажал дээрэ ажалай шэнэ онол арга хэрэглэхэ арга боломжогүй байна. Таалын отделениин колхозникууд соёлой талаар муугаар хангагдана, клубынь заhабарилгадаагүй. Мүн эхин hургуулиин байшан иимэрхүү байдалда ороно байна.

— Эхэ малые саг болзор соонь үрэжүүлхэ хэрэгтэ ажахынуудай зоовет мэргэжэлтэд, фермэнүүдые даагашад, мүн малшад өөhэдөө хайша хэрэгүй хандана, искусственна аргаар үрэжүүлгын пунктнуудые бэлэдхэнэгүй, эрхим малшадай оногоор орохо эхэ малые саг соонь элирүүлэнгүй, тэдээн бүридхэн бэшэнэгүй, — гэжэ Түнхэнэй госплемкооперативай директор В. Ж. Тонтоев шүүмжэлээ. Энээн дээрээнь эхэ мал олоороо hубайраа, үсөөн түл абтана.

Тус пленум дээрэ үгэ хэлэhэн хүн бүхэн хүдэлмэридөө шүүмжэлхэ шэнжэлэлтэй хандаха. Дутагдалнуудые дары усадхаха талаар hанамжануудаа хэлээ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, мүн энэ Пленум дээрэ, мүн СССР-эй байгуулагдаhаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаhан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй, РСФСР-эй Верховно Советэй хамтын баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэнүүдэй удхые hоор саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалhан дэлгэрэнгы тогтоол пленум баталан абаа.

Мүн энэ пленум дээрэ «Үзэл суртал, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине саашадань улам hайжаруулха тухай» КПСС-эй райкомой пленумэй абаhан тогтоолые «Восточные Саяны» колхозой парткомой хэр зэргээр дүүргэжэ байhан тухай тэрэнэй секретарь И. Ж. Хартохоев мэдээсэбэ.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

Совет орон доторо

ССР СОЮЗАЙ 60 ЖЭЛЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ

СТАВРОПОЛЬ. Россин Федерациин түрүү ажалша коллективүүдэй тоодо Ставрополиин «Ипатовский» гэжэ госплемзаводто ССР Союзай 60 жэлэй нэрэ РСФСР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указаар олгогдобо. Энэ үйлэ хэрэгые ажахын үйлэдбэриин ээлжээтэ амжалтаар тэмдэглээ. Хүрьhэ элдүүрилгын болон тарилгын машинанууд хабарай хүдэлмэридэ бэлэн болгогдоо.

«Ипатовский» гэжэ ажахы хони үсхэбэрилгын хажуугаар, үнэтэ сортын шэлдэн хатуу шэниисэ ехээр үйлэдбэрилдэг юм. Сагай уларилай хүшэр хүндэ мүнөө жэлдэ 12 мянган гектарай туд бүриhөө дунда зэргээр 27 шахуу центнер ороohон абтаhан байна.

Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлдэ коллектив гүрэндэ ороohо худалдаха гурбан жэлэй даабари дүүргээ юм. СССР-эй 60 жэлэй хүндэлэлдэ дэлгэрhэн габшагай вахтын үедэ ажахын малшад Хара бэшэ хүрьhэтэй нютагуудай, Казахстанай, Хой... Сибириин колх... зуудта 20 мянга... тэртэ хонидые з... Харин даабарии... мянган хони эл... тэй байгаа.

Үнгэрhэн таба... рилгын ба ургас... хүдэлмэрине ... лагдамал компл... дуудай хүсөөр ... үүсхэл тус ажа... юм. Эдэ жэлнүүд... хы тарилгын та... хэнгүй, ороohо ... гые гурбанай ... дээшэлүүлжэ ...

ХЭЛЭҺЭН ҮГ... ХҮРЭН...

БАРНАУЛ. С... гуулагдаhаар 60 ... дэлэлдэ абаhан ... уялгануудаа А... низаторнууд бо... рилагшад амж... дүүргээ hэн. Х... рилгын ба тар... агрегадуудые, 4... ран трактор ба... ряалгын 18 мя... комбайн бэлэн ...

Локтевско, ... скэ, Быстроисто... бусад районууда... совхозуудта ... хүдэлмэри ... ябуулагдана. ... комбайнууд, ... болон ашаанай ... дай ехэхэн ху... гарахаар бэлэн ...

Крайсельхозте... хай шэглэлтэй ... нууд машинануу... льна заhабари... тальнуудые шэн... Хизаарай булта ... хынуудта маш... рилха газар би...

Алтайда урга... гын бухы маш... релиин 15 бол... рилагдажа. бэл... түсэблэгдэнэ.

УРЕНГОЙ—УЖ... БАРИЛГЫН ... ШАНГ...

МОСКВА. ... лон газай пр... тиин предприя... рилгын министе... дээсэлэй-тоолон ... түбэй мэдээнүү... гэhэн тоо бэшэ... гой—Помары—... hэн трассаар га... эды километр ... гагнагдаа гэ... шад болзорhoo ... дэр үрэ дүндэ... даа.

— Жэлэй ... хоолой сорг... шэ арба дахин ... hэн байна. — ... лэй-тоолон то... бэй начальник ... тэмдэглээ.

Т АРЯА хуряалгын халуун хаhа байгаа hэн. Би Яруунын районой «Коммунизм» колхоз ошожо, нютагай таряашадай ажал хэрэгтэй танилсаад, үзэл сурталай хүдэлмэри болон партийна гэгээрэлэй hуралсалаар hонирхоо бэлэйб.

Колхозой партийна комитедэй секретарь Е. В. Жданов энээн тухай иигэжэ хөөрэбэ:

— Партийна гэгээрэлэй hуралсалай шэнэ жэлдэ хоёр hургуули хүдэлхэ юм. Нэгыень — Анна Чимитдоржиевна Цыденова хүтэлбэрилхэ. Тэндэ «КПСС-эй түүхын дүй дүршэл» гэжэ курсада hуралсал үргэлжэлүүлхэ байна. Нёдондонойхидол адли 15 хүн hураха юм. Пропагандистмнай нилээд дүй дүршэлтэй даа, 10 жэлэй туршада хүдэлнэ. Энэ жэлдэ нүхэр Цыденова Үльдэргын сомоной Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшээр hунгагдаа, тиигэбэшье пропагандистынгаа уялгые орхихогүй юм.

Тус hургуулида наhатайшаг, бэлэдхэл ехэтэй хүнүүд: правлениин, партийна комитедэй гэшүүд, мэргэжэлтэд, дүй дүршэлтэй малшад ба механизаторнууд hурадаг байна.

— Шагнагшадынь томоотой, бүдүүн хүнүүд ааб даа. Ямаршье даабари үгөө hаа хэхэл гэжэ оролдодог гээшэ. Тэдэнэй дунда колхозой түрүүлэгшын орлогшо Жалсанов болон бусад бии, — гээд тэрэ тобшолбо.

Анна Чимитдоржиевна hургуулиингаа хэшээлые hонирхолтой болгохын тула элдэб онол аргануудые хэрэглэнэ. Хэшээлэй эхиндэ уласхоорондын болон бусад зарим асуудалнуудаар богонихон мэдээсэлнүүдые шагнадаг гуримтай. Тиихэдэ өөрөөшье хөөрөө хэдэг. Тиигэжэ заримдаа шагнагшадые hонирхуулhан асуудалаар юрын хөөрэлдөөн болож эхилдэг. Иигэжэ олон онол арга шадамар бэрхээр хэрэглэхэдэ шагнагшадай эдэбхи үүсхэл, анхарал оролдолго бадарна бшуу. Энээнэй ашаар тэдэнэр элдэб олон газетэ, журналнуудые уншана, хэрэглэнэ. Партиин гадаадын политикаhаа эхилээд, колхозойнгоо үдэр бүриин хэрэг тухай тэдэнэр зүбшэн хэлсэдэг.

Иимэ дүй дүршэл гансата бии болошсогүй ааб даа. Хайшан гээ hаа хэшээлнүүдээ hайнаар, хүнэй зүрхэ сэдьхэл татамаар үнгэргэхэб гэhэн асуудал Цыденовагай hанал бодолыень эзэлhэн, hанаань зобооhон байха. Һургуулида ябадаг хүн бүхэн, шагнагша бүхэн үзэжэ байhан материалаа hайнаар ойлгохо, шэнжэлхэ, хадуужа абаха ёhотой гэжэ тэрэ тон зүб тоолодог.

Үнэн сэхэ, оролдосотой hайнаар ажалдаа хандадаг hэн тула эдэбхитэйгээр хэшээлдээ ябаха, өөhэдөө үзэжэ байhан асуудал бүхэнөө гүнзэгыгөөр шэнжэлэн хадуужа абаха ёhотой гэжэ пропагандист бодомжолно. Энэмнай партийна hуралсал ха юм даа. Теэд хуу hанаашаар болодоггүй бшуу. Хүн бүхэнэй ажабайдалда элдэб—ехэшье, багашье ушарнууд болохол байха. Хэн нэгэнэйнь эжы үбдэхэ гү, али нүгөөдэнь үхибүүтэй болохо гэхэhээ эхилээд, — элдэб тухай хэлсэхэдээ, иимэ хубинуудта хубаажа; шэнжэлээ гэхэ зуураа:

Республиканuудай нэгэдэн түбхинэхын түлөө хүдэлөөн,

Нэгэдэн бүридэлгын ямар шалтаг, арга боломжонууд байhан юм,

СССР-эй бүридхэгдэн байгуулга гээд тобшолон харяабди, — гэжэ пропагандист хөөрөөгөө эхилнэ.

Шагнагшад багшынгаа хэлэhэн үгые алдангүй бэшэжэ абаха гэhэндэл өөhэдынгөө тусхай тетрадьнууд дээрэ тэмдэглэнэд.

ЗҮРХЭНЭЙ СОХИСО

ОЧЕРК

баяр, гашуудал гэхэ мэтэ юумэнүүд үзэгдэхэ. Гадна зариманиинь ажалдаа бүхэли үдэр ябаhанай hүүлээр хэшээлдээ эсэжэ ерэнэ. Эдэ бүгэдые хуу хараада абаха хэрэгтэй.

Анна Чимитдоржиевна багша мэргэжэлтэй эхэнэр, ажабайдалай жама ёhые hайн мэдэдэг. Тиимэhээ шагнагша бүхэнэй эрхэ байдалые шудалан үзэдэг заншалтай. Тэрэнииень тайлбарилан ойлгохо гэжэ оролдодог. Өөрөө хүдөөдэ түрөө, тэндэ өөдөө болоо. Эндэл бүхы залуу наhаяа үнгэргэжэ, үхибүүдээ дэгжээгээд, мүнөө аша, зээгээ тэбэрижэ эхилбэ. Тиимэhээ ажалшадай сэдьхэл зүрхыень гансал дэлхэйн hонироор бэшэ, мүн нютагайнгаа үдэр бүриин юрын ажабайдалаар хүлгүүлнэ. Тэрэ hургуулида hурадаг хүн бүхэнэй гэртэнь ороhон, хаража үзэhэн, хэн юугээр hонирходог бэ, юу уншадаг бэ, ямар юумэндэ дуратайб гэжэ шудалан хадуужа абанхай.

Хэшээлээ эхилхэдээ, hурагшадайнгаа анхаралыень нэгэ юумэндэ хандуулжа, сэдьхэл бодолыень урмашуулан эзэлхэ гэжэ мэдэдэг, оролдодог юм. Багша байhан тула педагогикын болон методикын заабаринуудые шадамар бэрхээр хэрэглэнэ.

Энэ жэлэй түрүүшын хэшээлдэ би хабаадалсажа, пропагандист Цыденовагай дүй дүршэлтэй танилсаhан байнаб. «Сүлөөтэ республиканuудай найдамтай холбоон» гэжэ темэ тэдэнэр зүбшэн хэлсэбэ. Пропагандист тогтоон хэлсэгдэhэн болзор соогоо хэшээлээ ехэ hонирхолтой түргэнөөр эхилнэ. Хэнэй бии үгые журнал дээрээ ябуул тэмдэглээд, темэеэ шагнагшадтаа мэдээсэhэнэй удаа хэшээлэйнгээ түсэб болон зорилготой танилсуулна.

Бидэнэр мүнөө жаргалта hайхан Совет оронойнгоо — Совет Социалис Республиканuудай Союзай хайшан гэжэ, яажа байгуулагдаhан түүхэтэй — гэнэ.

Саашань нүхэр Цыденова манай Эхэ ороной түүхын хүгжэлтын эгээл hонирхолтой шатануудые тобшохоноор, анхарал татамаар зураглан харуулба.

— Энэ арюун hайхан үрэжэл ехэтэ хэрэгэй эхиндэ—нэгэдэмэл союзна республиканuудые байгуулгын манлайда манай арадуудай багша В. И. Ленин байhан юм, — гээд залгуулан хөөрэжэ, мүнөө үеын, мүнөөдэрэй ажабайдалтай холбон түүхэлнэ.

Агуу багша Ленинэй зааhан арюун hайхан замаар дүлэтэн дабшажа, Яруунын районой «Коммунизм» колхоз танигдашагүй болотороо хубилаа гэhэн жэшээ баримта болгоно. 1930 гаран ондо ашаанай 1 машинатай, мөөртэ нэгэ трактортай, хурга даража тооломо малтай байhан hаа, мүнөө районой эгээл томо ажахынуудай нэгэн болонхой. Колхоздо ашаанай 48 машина, элдэб янзын 62 трактор, 20 комбайн хүдэлнэ. Һаалиин 4 фермэдэ тобир тарганаар ондо орожо, hү ехээр үгэжэ байhан үнеэд олон, 31 хониной отара, тэндэ бүхы дээрээ 19 мянгаад хони, хурьган тоологдоно.

Үльдэргэ нютаг ошоhон хүн бүхэн эндэхи зоной байра байдалаарнь hайхашаан hонирходог юм. Эндэхи үндэр сэбэр гэрнүүд, уужам үргэн гудамжанууд, нинтын хэрэглэмжын салигар hайхан байшангууд, гоёор тааруулан бариhан дунда hургуули нютагай хүн зоной баяр омогорхолынь болонхой. Энэ нютаг болбосон түхэлтэй мүнөө үе сагай хүдөө тосхонуудай нэгэн гэхэдэ алдуу болохогүй.

Эдэ бүхы амжалта мүнөө эндэ политическэ гэгээрэлэй hургуулида эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үдэр бүриингөө үйлэ хэрэгые партиингаа XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй эрилтэhээ уламжалан эрхилжэ ябаhан коммунистнуудай, колхозой бүхы ажалшадай хүсэл оролдолго мүн.

— Мал ажал—гол шухала hалбари hэн тула бидэнэршье өөhэдынгөө хубитые оруулжа шадаха байнабди,— гээд булта тэдэнэр хэлсэдэг. Үбhэ тэжээлээ зүбөөр, аша үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэжэ, тэрэнээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула оролдодог.

Энэ жэлдэ «КПСС-эй түүхын дүй дүршэл» гэжэ hургуулида ябагшад хабарай тарилгада, үбhэ хуряалгада, намарай үедэ ороohо таряа хуряалгада шударгы бэрхээр хабаадалсажа, яhала хубитаяа оруулhан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ үльдэргынхид КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй, СССР-эй болон РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Советүүдэй сессинүүдэй материалнуудые зүбшэн хэлсэжэ, тэрэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула hанамжа, дурадхалнуудаа оруулжа, тодорхой хэмжээнүүдые хараалаа.

Хүнэй ажалдаа, уялгадаа ямараар хандадаг, дүүргэдэгээр, нинтын ажабайдалай шухала асуудалнуудые шиидхэлгээр ямар тала баримталдагаар шэнжэлэн харагдадаг гээшэ ааб даа. Хүнэй сэдьхэл бодолой, hургаал, ёho гуримай талаар бэлэдхэл, хүгжэлтэнь, болбосоролынь ганса үйлэдбэри дээрэ бэшэ, мүн юрын эрхэ байдалда амаржа, хүхижэ, зон нүхэдэйнгөө дунда, гэр бүлэ соогоо бэеэ ямараар абажа ябадагынь сэгнэгдэдэг гээшэ бэзэ. Үнэр иимэhээ ханалгатай, үндэр хэмжээнэй hургаал заабаритайгаар, ёho журамтайгаар хүниие хүмүүжүүлхын тула А. Ч. Цыденова яhала оролдодог, анхаралаа хандуулдаг. Хэрбээ зарим нэгэ шагнагшын гэнтэ муугаар ажалдаа хандаа hаань, хэшээлдээ ходо гээгдэдэг болоо hаань, пропагандист нэн түрүүн тэрэнэй шалтагыень олохо гэжэ оролдодог юм. Шалтаг юумэнэйнь тиимэ шухала бэшэ, баримтагүй hаань, аха нүхэдтэеэ хамта, удаань партком соо нүхэдэй ёhoop зүбшэжэ, хөөрэлдэдэг заншалтай.

Энэ хадаа пропагандистын гол зорилгонуудай нэгэн. Үргэн нинтэ ажалшадай эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэhээ шухала юумэн үгы ха юм.

«Партиин суртал hургаалнуудые, түсэбүүд болон уряануудые олониитын шудалан мэдэрхэдэл, тэдэ материальна ехэ хүсэн болодог гээшэ», —гэжэ Ю. В. Андропов онсолон тэмдэглэбэ. Гүн гүнзэгы удхатай эдэ үгэнүүд энэ партийна hургуулида хабаадагшадай хүсэл бодолынь, үг зорилгонь болонхой.

Д. ГАРМАЕВ.
Яруунын район.

Энэ зураг дээрэ Улаан-Үдын «Теплоприбор» заводой 21-дэхи цехэй 3-дахи разрядтай слесарь-суглуулагша Раиса Павловна Зуевае ажал дээрээ байхыень харанат. Энэмнай коммунис ажалай ударник, участогай профкомой түрүүлэгшэ юм. Тэрэ мүнөө 1983 оной түсэбөөр хүдэлнэ. Хэhэн, бүтээhэн юумэнииnь hайн сэгнэлтэтэйгээр тушаагдадаг.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АЖАЛАЙ ЖУРАМ ШАНГАДХ...

УЛААН-ҮДЫН СУДНА БҮТЭЭЛГЫН ЗАВОДОЙ КОЛЛЕКТИВЭЙ
СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, Москвагай түрүү предприятинуудай үүсхэл дэмжэжэ, хүдэлмэриин сагые гүйсэд дүүрэн аша үрэтэйгөөр хэрэглэхын, үйлэдбэриин ба дүүргэлтын журам нарижуулхын тула ажахынгаа бүхы hалбаринуудта шанга эрилтэ табиха.

1983 ондо хүдэлмэриин сагые hамшааха ябадал 20 процентээр, кадрнуудай ажалhaa гараха ушарые 1,5 процентээр үсөөрүүлжэ, хойрог залхуу, хомхой хобдог, гүрэнэй зөөри үригшэдтэй эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха.

Хүдэлмэриин сагые гээгшэдтэ ондоо халаанда хүдэлхэ арга үгэхэгүй.

Кадрнуудай нинтын таhагай хүдэлмэрине hайжаруулха, өөрынгөө дураар ажалhaa гаралгые гансал хүдэлмэришэдэй суглаанай зүбшөөлөөр шиидхэжэ, энэ шиидхэбэрине олондо мэдээжэ болгохо.

Ажалай журам бэхижүүлхэ талаар экономическа, эмхидхэлэй, болон моральна бүхы арга нүхэсэлнүүдые гүйсэд хэрэглэхэ. Цехэй, таhагай, участогай гү, али бригадын хэн нэгэ гэшүүнэй ажалай, нинтын журам, хүдэлмэриин гурим эбдэhэн байбал, тус коллективэй социалис мүрысөөнэй түрүү hуурида гараха эрхые хаhаха.

Үйлэдбэриие инженернэ талаар хангаха түсэбэй хэмжээнүүдые саг соонь бэелүүлэн, бригадна гуримаар хүдэлдэг коллективүүдэй тооe 54 процент хүрэтэр олошоруулжа, ажалай бүтээсые 1982 оноiхиhoo 4,3 процентээр дээшэлүүлхэ.

Хүдэлмэриин участок бүхэндэ алмалта, арьбалалтын гурим шангадхажа, даабариhaa гадуур 35 тонно хара металл, 20 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаха.

Хүдэлмэриин саг — манай эгээл үнэтэй нөөсэ. Ажалай журам эбдэхэ, хүдэлмэриин саг hамшааха ябадалтай тэмсэл — хүн бүхэнэй хубиин нангин уялга.

ҺАЙШААН

«Бурятшвейбыт» ... коллектив ажалай ... жаруулха тухай ... дай гаргаhан ... лэдбэриин түрүү... коммунистнуудай ... лаан дээрэ халуу... өөhэдынгөө соц... нуудые абаба.

Энэ суглаае па... ретарь К. А. Ч... «Бурятшвейбыт» ... ректор П. М. ... үгэбэ. Тэрэ ажал... хилга тухай ... үүсхэлэй районо... зургаанууд ... дэжэ байhан тух... найшье коллекти... лые дэмжэжэ, ... дээшэлүүлжэ шад... мэhэн байна.

«Одон» ателье... Кузина, туршалг... чельник Л. В. ... дахи ательегэй ... hанай цехэй бр... Водопьянова, 10-... гэй мастер Л. В. ... дахи ательегэй ... С. Я. Асташкее... хэлэхэдээ, ... гаргаhан энэ ... шаан дэмжэбэ.

Х. ...

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ ТҮШЭГЛЭХЭДЭ

Районой Госкомсельхозтехникын отделениин заhабарилагшад КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула эдэ үдэрнүүдтэ машина, техникэеэ хүсэд hайнаар бэлэн болгохын тула оролдожо ябана. Илангаяа энэ жэлдэ СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэнэрэй хубитын ехэ байхань бүгэдэндэ элитэ. Иигэжэ тэдэнэр түрэл республикынгаа 60 жэлэй алдарта ойе ажалай амжалтаар угтахын түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Үнгэрhэн жэлдэ тус коллективэй хүдэлмэрилэгшэд түсэбтэ даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ шадаа hэн. Мүнөө тэдэнэрэй хэжэ, бүтээжэ байhан ажалтайнь танилсаха дуратай энэ отделениин ахамад инженер А. Ч. Дамбиевтай уулзабабди.

— КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов элидхэл хэхэдээ, «материальна болон ажалай нөөсэнүүдые бодомжотой зүбөөр ашаглаха гээшэ мүнөө үедэ айхабтар ехэ нөөсэ боложо үгэхэ» гэжэ тэмдэглээ hэн. Энэ аргагүй зүб асуудал Пленум дээрэ харагдаа. Тэрэниие бэелүүлхын тула манай коллективэй гэшүүн бүхэн бүхыгөөрөө оролдохо жэшээтэй, — гэжэ Александр Чимитович бидэндэ хэлэнэ.

Саашань тэрэ өөhэдынгөө коллективэй хүдэлмэритэй танилсуулба. Машина, техникэ заhабарилдаг мастерской соо ороходомнай халуун ажалай эршэ түлэг дундаа байба. Отделениин 298 хүдэлмэришэнэй 96-ниинь техникэ заhабарилгада хабаадана. Эндэ хүдэлжэ байгшад ажалдаа түрүү онол арга хэрэглэжэ, бригадна гуримаар ажаллана.

Мастерскойн цех бүхэнэй хүдэлмэрилэгшэд өөhэд өөhэдынгөө хүдэлмэридэ эршэмтэйгээр ажаллажа байhыень онсолон тэмдэглэхээр. Тус отделениин коллектив Мухар-Шэбэрэй районой колхоз, совхозуудай, Госкомсельхозтехникын, «Сельхозхимия» нэгэдэлнүүдэй механизаторнуудай, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй гаргаhан үүсхэлые халуунаар дэмжээд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй хабарай тарилгада хабаадуулагдаха машина, техникэеэ богони болзорто hайн шанартайгаар бэлэн болгохо гэhэн социалис уялга абаа hэн.

—Энэ жэлэй техникэ заhабарилга урда жэлнүүдтэ орходоо нилээд илгаатай юм, — гэжэ мастерскойе даагша Герасим Евдокимович Протопопов хөөрэнэ. — Юугээрээб гэхэдэ, байгша ондо манай заhабарилагшад хүдэлмэриин үдэрые зүбөөр, гүйсэдөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно. Мүн эдэнэр гаргаша багатайгаар хүдэлхын түлөө тэмсэжэ эхилэнхэй. Бэлэн болгогдоhон техникэ, машиные отделениин инженернэ албан, арадай хиналтын бүлэгэйхид шалган абана.

Эндэ хүдэлжэ байhан хүнүүдэй ажал хэрэгтэйнь танилсахадаа, одоол ажалша бэрхэ зон гэжэ ойлгохоор байгаа hэн. Жэшээлхэдэ, токарьнууд Александр Сапунов, Федор Самойлов, слесарь-заhабарилагшад КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Леонид Абашеев, Федор Ефимов, районно Советэй депутат Александр Фомин, республикын габьяата механизатор Дмитрий Коломин, Валерий Мангиров, Федор Аверин, Николай Виневский гэгшэд үдэрэйнгөө даабарие 120—130 процент дүүргэнэ. Илангаяа республикын габьяата механизатор, «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто, hурган-хүмүүжүүлэгшэ, тоhо түлишын аппаратура заhабарилагша Владимир Базарович Будажапов ажал хэрэгээрээ коллектив дотороо хүндэтэй болонхой.

Отделениин зарим хүдэлмэрилэгшэд жэл бүри өөhэдынгөө мэргэжэл дээшэлүүлдэг юм. Тиигэншьегүйдэ аргагүй. Юуб гэхэдэ, мүнөө сагшье ондоо, техникэшье орёо болонхой ха юм. Хуузэншэн Александр Семенович Козулин Буряадай хүдөө ажахын институдай дүрбэдэхи курсада заочноор hурана. Эндэ олон хүдэлмэришэд уралан нарижуулагшад, коммунис ажалай ударнигууд юм. Электро-гагнуурша Виктор Маркелович Меркулов тракторай урдахи мөөр заhаха ехэл сэнтэй дурадхал оруулаа. Хуушарhан, элэжэ муудаhан детальнуудые hэльбэн шэнэлхэ цехые даагша, Ажалай Алдар Солын III шатын орденто, коммунист Валерий Дашажаповин Раднаев, Федор Самойлов гэгшэд СКД-5 түхэлэй ороohоной комбайнай деталь мүлихэ талаар уралан нарижуулгын дурадхал оруулhан байна.

— Эгээл эдэ нүхэднай, ажалай түрүүшүүл, уралан нарижуулагшад гүрэнэй түсэбые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөhэдынгөө хубитануудые оруулалсажа ябаhан зон юм. Тэдэнэрэй жэшээе коллектив дотороо үргэнөөр харуулхые оролдонобди,—гэжэ районно отделениин партийна организациин секретарь Н. А. Адикаев хэлэнэ.

Эндэ заhабарилагшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Эдэнэртэ материальна болон моральна талаар урмашуулганууд зохёогдонхой. Хараалhан саг соогоо техникэеэ заhабарилхын тула запчастьнуудаар, тусхай материалнуудаар гүйсэд хангагдаха ёhотой. Отделениинхид хуушан, муудаhан детальнуудаа hэльбэн шэнэлжэ, эдэ дутагдалнуудаа ... хүсөөр усадхана. Мүнөө тэдэнэр Т-... тракторай заладаг мөөрые, сцепле... нуудые, ороohоной комбайнуудай ... дые, араанuудые hэльбэн шэнэлдэ... Иигэжэ эндэхи уралан нарижуулагша... гые эрхилhэнэй ашаар хэдэн мянган ... гэ алмаhан байха юм.

Тус отделениин хүтэлбэрилэгшэд ... шадые ажаhуудалай талаар хангаха ... яhала ябуулhан байна. Тэдэнэртэ ... улаан булан болон бусад түхеэрэлгэ... сэд хүрэхөөр түхеэрээ.

Энэ шухала хэрэг эрхилэлгэдэ ... нууд бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Нэ... рүүшүүлэй ажалайнь жэшээ хүн зо... харуулагдана. Түрүү звено, бригады... Ажалай алдар солын туг үргэгдэ... уряа лозунгнууд, плакадууд өөhэдэ... харуулжа шаданагүй. Эндэ 6 лектор... тор тоологдодог юм. Партийна ... секретарь Н. М. Адикаевай мэдүүл... лектор, агитаторнууд үшөө өөhэд... харуулжа шадаагүй байhаар. Бидэн... хада мастерской соо «сахилгаан» ... шалхы хуудаhан», «Комсомольский ... арадай хиналтын бюллетень харагд...

Эды иимэ дутуу дунданuудай байга... районно Госкомсельхозтехникын отд... дэлмэришэд, инженерно-техническэ ... эдэ дутагдалнуудаа дары усадхажа ... hан зорилгоёо гүйсэд бэелүүлхэ ба... таар найдагдана.

Р. БА...
манай штатнаб...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь заhабарил... Виневский ажал дээрээ.

Д. ЭРДЫНЕЕ...

Сэлэнгын район.

ПАРТИИН ЭДЭБХИТЭЙ ТЭМСЭЛШЭ

Т. БАРАБАНОВ.

тантин Трофимович
нов Буряадай автоно-
еспубликын мэдээжэ
а, совет хүдэлмэри-
баһан хүн. Тэрэ 1903
Верхнеудинск хотодо
жал хэдэг хүдэлмэ-
хүнэй бүлэдэ түрэ-
ыхан Костя арбан нэ-
э приходско һургуу-
ргэбэ. Эгээл энэ үе-
нь наһа баража, эсэ-
эрэгэй албанда абта-
ерналис дайнай фронт-
гээгдээ бэлэй. Костя
шэлэй заводой эзэн
инда хүдэлжэ, хоолон-
оэхэ баатай болоһон
ондо Байгал далай-
ун тээшэ нютагуудта,
одо Буряад орондо,
хнеудинск хотодо сү-
ерэһэн В. М. Се-
М. Ситарецкий бо-
садай нүлөө доро пар-
бүлэгүүдэй ажал
нь эдэбхижүүлэгдэһэн
Тиигэжэ тэдэнэй хү-
и доро хүдэлмэришэд
хотын хүн зон бу-
хэдэг болоо һэн. Бай-
саадахи хизаарнуудта
ционно хүдэлөөн бурь-
хубиин предприяти-
ээд, аралжаа най-
болон бусад бая-
хүдэлмэришэдые ажал-
гаргадаг, намнадаг бо-
Хүлһэншөөр хүдэлжэ
Костя Барабановшье
а намнуулжа, 1916
харууһагүй, зайгуул
дэн тоодо оролсоһон
р жэл үлүүтэй саг
918 он болотор эсэ-
дайнһаа бусатар нигэ-
ожо, тулижа ябаһан
абайнгаа ерэхэдэ, ажал
элдэб янзын ээд-
улда, хүлһэншөөр хү-
Аралжаа наймааша
улай хүлһэншэшье бо-
үзөө.
1 ондо 17 наһатайдаа
нтин Барабанов ара-
еволюционно армида
. Шэтэ хото ерэбэ.
сэрэгэй штабай дэр-
лба хэжэ эхилээ. Гэ-
долоон һара үнгэрөөд
а, хуулиин наһа гүй-
дээрэһээ тэрэ сэрэ-
лбанһаа табигдаа һэн.
3 оной эхеэр Констан-
арабанов Россин Ком-
Залуушуулай Союзай
н болобо. Тэрэ сагһаа

хойшо Костиин ажабайдал тад ондоо болон хубилаа һэн. Тэрэ гансата комсомолой организациин ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсажа эхилһэн байна. Постышевой нэрэмжэтэ ремесленнэ һургуулиин комсомолой организациин гэшүүд Костя Барбановые ячейкынгээ түрүүлэгшээр һунгаа бэлэй. Тэрэл 1923 ондо РКСМ-эй Верхнеудинскын горкомой дурадхалаар К. Т. Барабанов коммунальна хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай областной таһагта комсомолой Буряадай обкомой түлөөлэгшөөр эльгээгдэбэ. Тэрэ хуулиин наһа гүйсөөдүй үхибүүдэй ажал тухай хуули сахилгын талаар коммунальна предприятинуудай хүдэлмэри шалгадаг, хинадаг байгаа. 1923 оной һүүл багаар Барабанов ВЛКСМ-эй Верхнеудинскын горкомой эдир пионернүүдэй бюрогой секретаряар томилогдоо бэлэй.

1926 оной февраль һарада К. Т. Барабанов ВКП(б)-гэй гэшүүнээр абтаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо 1928 он болотор комсомолой хүтэлбэрилхы органуудта хүдэлбэ. Түрүүшээр комсомолой Троицкосавска райкомой таһагые даагшаар, удаань комсомолой Баргажанай, Алайрай айкомуудай таһагые даагшаар, удаань комсомолой Баргажанай айкомой секретаряар ажаллаа. Эдэ жэлнүүдтэ тэрэ коммунист, болбосоронги хүдэлмэрилэгшэ болоһон ябажа, комсомолшуудые таряа тариха, хуряаха, мүн ороо̄һо таряа гүрэндэ тушааха хүдэлмэринүүдтэ элсүүлэгшэ һэн.

1928 ондо К. Т. Барабанов партиина хүдэлмэридэ — ВКП(б)-гэй Алайрай айкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагшаар дэбжүүлэгдэбэ. Эндэ богонихон болзор соо политическэ талаараа яһала һайн бэлэдхэлтэн, нарин нягта коммунист, хүн зонтой хүдэлжэ шадаха гэжэ бэеэ харуулһан байна.

Гушаад онуудта Совет засагай бэелүүлжэ байһан бүхы хэмжээ ябуулгануудта эсэргүүгээр нюдарган баяшуул аһан шадалаараа тэмсэгшэ һэн.

Партиин Верхнеудинскын райкомдо хэһэн хүдэлмэриеэ дурсан һанахадаа, К. Т. Барабанов нигэжэ хөөрөө бэлэй: «Нюдарган баяшуул һайн дураараа гүрэндэ талха таряагаа тушаадаггүй байгаа. Тэдэнэр элдэб аргаар ороо̄һо таряагаа нюуха, хадагалха. Нэгэ нимэ жэшээ һанаандам мүнөөшье ороно. Надеинэ тосхоной нюдарган баяшуул ороо̄һоёо нүхэн соо булаад, заримыень ойдо хадагалһан юм. Үгытэйшүүл болон хүлһэншэд энэ ороо̄һо талхыень олоод, ВКП(б)-гэй райкомдо дуулгаһан байна. Тиихэдэнь партиин райком тэрэ олдоһон ороо̄һо талхыень гүрэнэй мэдэлдэ абаха гэһэн даабари сельскэ Советдэ үгөө бэлэй».

Илангаяа нюдарган баяшуулые усадхаха хүдэлмэриин хэрдэжэ эхилхэлээр тэдэнэй контрреволюционно ябуулгань улам үргэдэһэн юм.

Нюдарган баяшуулай үһөөтэ, харата тэмсэл хэды эмхидхээшье һаань, ороо̄һо таряа бэлэдхэхэ, хүдөө ажахые хамтадхаха талаар партиин болон Совет засагай хараалһан хэмжээ ябуулганууд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэбэ. Таряашад гүрэндэ ороо̄һо таряа тушаажа, дуратайгаар колхозой гэшүүд болоһон байна.

1931 оной һүүл багта ВКП(б)-гэй обком Буряадай экономическа талаараа гээгдэнги, һуурижааггүй ажаһуудалтай, мал ажал эрхилдэг эгээл холын район болохо Агын аймаг К. Т. Барабановые эльгээжэ, ВКП(б)-гэй айкомой эмхидхэлэй таһагые даагшаар томилоо һэн.

«Национальна болон экономическа талаараа гээгдэнги районуудта хамтын ажал эмхидхэхэ ба нюдарган баяшуултай тэмсэхэ тухай» ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй 1930 оной январиин 20-ной тогтоолой ёһоор, энэ аймагай онсо илгааень харaадаа абажа, хүдөө ажахыень хамтадхахын урда тээ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулха эрилтэ табигдаһан байгаа.

Партиин Центральна Комитедэй энэ заабариин, мүн ВКП(б)-гэй обкомой директивэнүүдэй ёһоор, нүүдэл ажаһуудалтай ажалшадые нэгэ газарта түбхинүүлжэ, үхибүүдые эрдэм номдо һургаха, ехэ наһатанай дунда үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхаха талаар пунктнуудые нээхэ, газар таряалан болон мал ажал эрхилхэ хамтын нэгэдэлнүүдые эмхидхэхэ гэхэ мэтэ зорилгонуудые аймагай партийна организаци бэелүүлһэн байна.

«Партиин, гүрэн түрын саг үргэлжын аша туһаар нүүдэл ажаһуудалтай хүн зониие нэгэ газарта түбхинүүлжэ, тэдэнэй дунда ажаһуудалай шэнэ шэнжэ тухэлэй ёһо гуримуудые нэбтэрүүлхэ талаар хүндэшье, орео нариншье зорилгонууд бэелүүлэгдээ. Гэбэшье Совет засагай бүхы хэмжээ ябуулгануудые бодотоор бэелүүлгэ хатуу шэрүүн ангиин тэмсэл соогуур хэгдэһэн юм.

Агын аймагта энэ шухала хэмжээ ябуулга үнгэргэһэнэйнгөө һүүлээр 1933 ондо К. Т. Барабанов ВКП(б)-гэй Боохоной райкомой секретаряар дэбжүүлэгдэбэ. Ажалайнь намтартан танилсан ажаглахада, партиин областной комитет нүхэр Барабановые хүндэхэн байдалда ороһон газарта ходо эльгээдэг байһан байха юм.

1933 ондо Боохоной аймаг ехэ хүндэ ган гасуурта нэрбэгдэһэн юм. Тиигэжэ ороо̄һо таряан, үбһэ ногоон ургаагүй бэлэй. Энээнһээ уламжалан адууһа мал, үбһэ тэжээлгүй үлэжэ, хүшэр хүндэ байдал тогтобо. Энэ үеын байдал тухай К. Т. Барабанов нигэжэ хөөрэнэ:

«Доторойнгоо бүхы арга боломжые хуу хэрэглээд байхадаа ВКП(б)-гэй обкомдо хандаа һэмди. Манай элидхэлые абамсаараа партиин областной комитедэй секретарь нүхэр М. Н. Ербанов аймагтамнай ерэбэ. Тиихэдэнь сугтаа колхозуудаар, тосхон һууринуудаар ябажа, хүн зонтой хөөрэлдэжэ, Совет засаг таанарые энэ хүшэр хүндэ байдалда орхихогүй, туһа хүргэхэ байха' гэжэ ойлгуулбабди. Хүн зон урмашан, бүри һайнаар хүдэлдэг болобо. Нүхэр Ербановай ябаһанай һүүлээр, аймаг ссуда, хүнэһэ хүшэ, эдеэ хоол, үрэһэ хүрэнгэ, үбһэ тэжээл абаа һэн. 1934 ондо хабарай тарилга һайнаар хэгдэжэ, намартаа үндэр баян ургаса хуряагаа һэмди...».

1935 ондо К. Т. Барабанов ВКП(б)-гэй обкомой аппарадта абтажа, инструктораар хүдэлөө. 1936 ондо бүлэг буряад басагадай Улаан-Үдэһөө санаар Москва хүрэхэ гэһэн баатаршалгые бэелүүлэн эмхидхэхын тула К. Т. Барабанов Буряад-Монголой АССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшээр томилогдобо.

Энэ ута замые басагад—спортсменүүдэй амжалтатайгаар гаталһанай удаа тэрэ һөөргөө ВКП(б)-гэй обкомдо абтажа, инструктораар, таһагые даагшын орлогшоор, удаань таһагые даагшаар хүдэлһэн юм.

1941 ондо К. Т. Барабанов хүдөө ажахын талаар партиин обкомой секретаряар дэбжүүлэгдэжэ, 4 жэл соо хүдэлбэ. ВКП(б)-гэй ЦК-гай дэргэдэхи партийна эмхидхэгшэдэй нэгэ жэлэй Дээдэ һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй түрүүлэгшын орлогшоор дэбжүүлэгдээ. Эндэ 5 жэл шахуу хүдэлөөд, Эдеэ хоолой промышленностиин министрээр, удаань Министрнүүдэй Совэдэй таһагые даагшаар хүдэлһэн байна. 1960 онһоо наһанай амаралтада гаранхай.

К. Т. Барабанов Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй депутадаар хоёр дахин, партиин обкомой гэшүүнээр, обкомой бюрогой гэшүүнээр хэдэн дахин һунгагдаһан намтартай. Габьяата ажалайнгаа түлөө тэрэ Ажалай Улаан Тугай хоёр орденоор, олон медальнуудаар, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Совэдүүдэй Президиумүүдэй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагданхай.

Һаяхан нүхэр Барабанов Буряадай автономито республикын делегациин бүридэлдэ оролсожо, Эхэ оронойнгоо ниислэл Москва хотодо СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярай суглаанда хабаадалсаад ерээ.

Иимэл даа, үнэн сэхэ коммунист, партиин ветеран Константин Трофимович Барабановай наһанайнь намтар.

А. БАРТАНОВА.

Багдаринай геолого-бэдэрэлгын экспедици. Буромай геолого-топографическа партиин коллектив социалис мүрысөөндэ шалгаржа, түрүү зэргэдэ ябана. Тус партиие хэдэн жэлдэ Сергей Петрович Никитин хүтэлбэрилнэ. Тэрэ 1975 ондо Эрхүүгэй политехническэ институт дүүргээд, таһалгаряагүй эндэ ажаллана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: партиин начальник Сергей Никитин, ахалагша техник Юрий Зиновьев гэгшэд ашагта малтамалнуудые олоод, шэнжэлжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

МАЛШАДАЙ БАЙРА ХАРАНХЫЛ

Захааминай районой эгээл холын ажахы болохо Далахайн совхозой хоёрдохи отделениин Зүүн-Хабарзаан гэжэ гүүртэдэ 200 гаран толгой мал үбэлжэжэ байна. Тэдэниие харууһалдаг 3 айл тэндэ ажаһуудаг.

Мүнөө жэлдэ малшадай гомдохо юумэн үгы шахуу байха аад лэ, баһал нэгэ юумэн гараад лэ байна даа. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр харанхы гэрнүүдтэ ажаһууна. Түрүүндээ яһалал яла сала байһан юм. Тиигэжэ байтарнь электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг линиин бахананууд унажа, һүниндөө балай харанхы болоо һэн. Энэмнай бүри зун байхада болоһон ушар.

Энээн тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэл байһан аад, хэмжээ абажа шаданагүй. Дулаанай сагта бүтээжэ шадаагүй хадаа эдэ үдэрнүүдтэ хайшаншье гэжэ һаань, малшадай гэртэ гэрэл оруулаг лэ. Юрэдөө, мүнөө сагта гэрэлгүй харанхы гэртэ малшад ажаһууха гэжэ яаха юм?

Я. ШОЙДОРОВА.

ДЕПУТАДУУДАЙ ХИНАЛТАДА

Хүйтэнэй сельскэ Совэдэй гүйсэдком ниитын малай үбэлжэлгэдэ горитой анхарал хандуулна. Совэдэй гүйсэдкомой заседани дээрэ «Үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухай», «Ниитын малай үбэлжэлгын ябаса тухай» гэхэ мэтэшэлэн асуудалнууд хаража үзэгдэһэн байна. Колхозой фермэ бүхэниие гүйсэдкомой гэшүүд өөрынгөө хиналтада абанхай. Тэдэнэр һү һаалиин фермэнүүд ба гүүртэнүүдэй бүхы хүдэлмэриин түлөө харюусаха уялгатай юм. Тиигэжэ үбэлжэлгын бүхы асуудалнуудые шиидхэхэдэ депутадууд хабаадалсана.

Тиихэдэ фермэнүүдтэ депутадуудай постнууд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэ постнууд продукциин шанар һайжаруулха, ажалай журам наринаар сахиха, үбһэ тэжээл гамтайгаар гаргашалха болон бусад хэрэгүүдые даажа абанхай.

Манай Совэдэй депутадууд — агроном Л. Г. Антонова, тракторист П. В. Трифонов, һаалишан У. У. Емельянова, багша А. А. Казанцева, бухгалтер Л. И. Кравцова, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ Е. Г. Афанасьева болон бусад ниитын малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула саг үргэлжын оролдолго гаргана.

Мүнөө бидэнэр Хориин районой Үдын сомоной Совэдэй үүсхэлээр малшадые үбэлэй үедэ һайнаар хангахын түлөө хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ байнабди. Автолавканудай, медицинын, соёлой эмхи зургаануудай хүдэлмэри графигай ёһоор ябуулагдана.

М. МИХАЛЁВА,
Улаан-Үдын районой Хүйтэнэй сельскэ Совэдэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ХИЗААР ОРОНОО ШЭНЖЭЛЭГШЭД

«СССР — минии Эхэ орон» гэһэн экспедициин хэмжээн соо СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан республикымнай эдир хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй заншалта IX конференци һаяхана үнгэргэгдөө. Республикымнай бүхы районуудай эдэбхитэй шэнжэлэгшэд конференцидэ сугларжа, СССР-эй 60 жэлэй ойн баярта зорюулһан ээлжээтэ шатын дүнгүүдые согсолоод, хэһэн ажал тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдэһэн байна. Гоё һайханаар шэмэглэн бүтээһэн альбомууд болон планшедүүд һурагшадай ябуулдаг бэдэрэлгын хүдэлмэриие бодотоор харуулжа, нютаг нютагай түүхэ гү, али мэдээжэ болоһон хүнүүдэй намтарые ехэ һонирхолтойгоор хөөрэнэ. Конференциин забһарлалгын үедэ хизаар ороноо шэнжэлэгшэд түрүүшын социалис гүрэниие байгуулагша В. И. Ленинэй хүшөөдэ ошожо, веногуудые табяа.

Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министрэй орлогшо З. А. Пирогова заншалта конференциие нээгээд, эдир аяншалагшадай республиканска станциин директор В. А. Колбинда үгэ үгэбэ. Аха дүү республиканууднһаа нэгэ социалис гүрэн боложо байгуулагдаһан ушарай удха шанар тухай, Буряад ороной эдир хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй ябуулдаг хүдэлмэри тухай В. А. Колбин сугларагшадта хөөрэбэ.

Мухар-Шэбэрэй районой Хүсөөтын дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша С. Санжиева Совет оронойнгоо дунда һургуулинуудай түлөөлэгшэдтэй, мүн лэ Франциин һурагшадтай тогтооһон холбоон тухай мэдүүлбэ. «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ манай нютагайхидай шэн габьяата хүдэлмэри» гэһэн элидхэлые Хориин нэгэдэхи дунда һургуулиин һурагша В. Бальчинов, «Хахалагдаһан шэнэ газар» — Хурамхааннһаа ерэһэн Э. Раднаев, «Зэдын комбинадай хүдэлмэришэдэй ажалай баатаршалга» тухай Захааминай нэгэдэхи дунда һургуулиин 7-дохи классай һурагша Л. Ловцова болон бусад һонирхолтой элидхэлнүүдые уншаа.

Муяын-Адагай, Хүсөөтын, Горячинскын, Каменскын нэгэдэхи болон Улаан-Үдын 49-дэхи дунда һургуулинуудта ябуулагдадаг хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй бэдэрэлгын хүдэлмэри эрхимүүд гэжэ конференци дээрэ тэмдэглэгдээ. Мүн лэ багшанар Н. И. Бухольцев (Мухар-Шэбэр, Подлопатки), Г. С. Семенов (Баргажан, Улан), С. С. Цыденова (Яруна, Нарһата), З. П. Бичиханова (Захаамин, Утаата), һурган хүмүүжүүлэгшэ Д. Р. Цыреторова гэгшэд хизаар ороноо шэнжэлдэг эдиршүүлые эрхим һайнаар хүтэлбэрилжэ, үхибүүдые энэ ажалда һонюушархуулжа, дурлуулжа шададаг шадабаританай хүдэлмэри үндэр сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

Мүнөө Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулһан түгэсхэлэй шата эхилбэ.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.

СССР: 60 ЖЭЛЭЙ
ДҮЙ ДҮРШЭЛ

НЭГЭН НИИТЭ АЖАЛША БҮЛЭ

Социальна революци ха-
дарлагдаһан арадуудай
ндэр мүн гэжэ Карл Маркс
эһэн юм. Жаран жэлэй ур-
тэдэ ССР Союзай байгуу-
даһан ябадал зуу гаран на-
болон арад үндэһэтэдэй
ндэр болоһон байна. Энэ
аа Агууехэ Октябриин хэ-
эй сэхэ үргэлжэлэлынь бо-
һэн. Агууехэ Ленинэй сэ-
мэргэн ухаагаар, комму-
тнуудай партиин баатар-
хүсэлэл оролдолгоор, ре-
юцяар һэргээгдэһэн арад
ниитын зохёон байгуулхы
л ябуулгаар нацинууд бо-
арад үндэһэтэдэй гүрэн
ын түхэл янза олдожо,
нь шэнэ общество бай-
лха эрхэ нүхэсэл болон
лтэнүүдтэй, тэгшэ эрхэ,
боо харилсаан, хани бари-
гэһэн нацинууд хоорон-
шэнэ түхэлэй харилсаа-
дтай таарaлдаһан байна.
СР Союзые байгуулга амин
ала олон асуудалнуудые
жалтатайгаар шиидхэхэ ар-
олгоо һэн. Энэ алхам айхаб-
ехэ аша үрэтэй, асари ехэ
шолонгуудтай ба удха ша-
тай байгаа гэжэ тэрэ саг-
хойшо үнгэрһэн жаран
лэй түүхэтэ дүй дүршэл эли
оор гэршэлнэ.
Манай орон дотор бурил-
мүндэлһэн нэгэн совет
д гэһэн хүнүүдэй түүхэтэ
нэ социальна ба интерна-
ональна нэгэдэл илангаяа
анхарал татана. Энээн ту-
партиин хэһэн тобшоло-
нь социалис обществын хүг-
лтэдэхи шэнэ үе шатые эр-
ухаанай ёһоор гүнзэгы-
р шэнжэлһэн ябадалда үн-
һэлнэ. Энэ үе шатада со-
алис нацинууд болон арад
дэһэтэдэй харилсаан, тэдэ-
һалбаран хүгжэлгэ ба бэе
эдээ ойртолгонь шанараа-
бүри үндэр, шэнэ хэм-
эндэ хүрэһэн байна.
Хүнүүдэй энэ түүхэтэ шэнэ
гэдэлынь юун гээшэб, тэрэ-
нэгэн ниитэ байха, саашa-
һалбаран хүгжэхэ арга
хэсэлынь ямар бэ? Советскэ
юзай арадуудай түүхэтэ дүй
ршэлынь эдэ асуудалнуудта
рюусаха арга олгоно. Тэ-
нэр хамтын тэмсэл болон
калай хэдэн арбаад жэлэй

туршада үнэхөөрөө аха дүүгэй интернациональна бүлэ байгуулһан юм. Тэдэнэр нэгэн ниитэ зорилгонуудтай. Тиин коммунис байгуулалтын үедэ эдэ зорилгонуудынь хэлэбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ.

Бүхы союзна республикануудай экономическа ажабайдалай нэгэдэһэнэй үндэһөөр бии болоһон **арадай ажахын нэгэн комплекс** СССР-эй нацинууд болон арадуудай нэгэдэлгын **материальна үндэһэ һууринь** болоно. Урдань национальна булан тохой байһан газар нютагууд ороной түбэй хүдэлмэришэн ангиин туһаламжаар социалис индустриализаци бэелүүлэн, өөрын индустритай болоһон байна. Бүхы республикануудта өөһэдын хүдэлмэришэд, инженернүүд, ажахышад бии болоо.

Совет экономикын байгууламжань нэгэн ниитэ байхые эринэ. Манай союзна бүхы гүрэнэй, мүн республика бүхэнэй аша туһань үйлэдбэриие томодхолгын булюу талые, нэгэн түбһөө хүтэлбэрилгын болон түсэблэлгын, ажалай бүхэсоюзна хубаариин булюу талые эрхим һайнаар ашаглаха арга олгоно. Харин иимэ булюу талануудай бии байһаниинь элитэ. Юундэб гэхэдэ, республиканудай байгаалиин эрхэ байдалынь, бии байгаа түүхэй эдэй болон материальна нөөсэнүүдынь тон элдэб олон янзын шуу. Иимэ нэгэдэмэл ажахытай байхадаа, республикануд өөһэдынь эрхэ байдалда үйлэдбэрилхэдэ ашаг олзогүй промышленна болон хүдөө ажахын продукт-нуудые бүтээн гаргаха гэжэ зобохогүй, хүсэ шадалаа алмаха аргатай байна бшуу. Ажалай бүхэсоюзна хубаарилгын булюу талануудые тон ехээр ашаглажа, СССР-эй байгаалиин болон уларилай элдэб зононуудта түшэглэн, бүхы ороной хүн зониие эдеэ хоолоор элбэгээр хангаха гэжэ КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумээр һайшаагдаһан СССР-эй Эдеэ хоолой программада хараалагдана.

Үйлэдбэриин улам бүри түсхай шэглэлтэй боложо, һалбаринууд ба газар нютагай талаар хамжалгын улам гүнзэгырхэ тума ороной арадай ажахын нэгэн ниитэ комплексын элдэб хубинуудай хоорондохи харилсаан улам нягта, бата бэхи болоно. СССР-эй арадай ажахын бүхы һалбаринуудые эршэмтэй хүгжэлгын замда оруулһантай дашарамдуулан, илангаяа шухала зорилгонууд табигдана. Иимэ эрхэ байдалда экономикын бүхы шатануудай тааруугаар хүгжөөгдөөл һаань, үйлэдбэри ашаг үрэ ехэтэй байха юм. Тиин ниитэ хэрэгтэ республика бүхэнэй оруулха хубитын түлөө харюусалгань улам ехэ болоно.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай болон арадай интеллигенциин тапаршагүй холбоонь хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэлэй **социальна үндэһэ һууринь** болоно. Тус холбоон дотор **хүдэлмэришэн анги** гол үүргэ дүүргэжэ, хамтын удха шанартай социалис ниитын харилсаае эгээн түрүүлэн үүсхэн бүрилдүүлдэг, шэнэ обществын бүхы социальна бүлэгүүдые ниитэ аша туһатай, нэгэн үзэлтэй ба ёһо заншалнуудтай болгон зэбсэглэдэг.

«Общество» болон «арад зон», «эрхэтэн», ба «ажалшан» гэһэн ойлгосонуудууд түүхэдэ эгээ түрүүшынхиеэ удхаараа адли болонхой. КПСС-эй XXVI съезд дээрэ найруулагдаһанай ёһоор, совет общество хадаа ажалша хүнүүдэй общество болоно, харин тэрээн доторой гол харилсааниинь хамтын харилсаан болоно. Эдэ хадаа түүхэтэ шэнэ нэгэдэлэй социальна удхада эгээл шухала, гол зүйлынь болоно.

Ушар тиимэһээ совет арад гэһэн социальна болон интернациональна шэнэ нэгэдэл бүрилдүүлэн хүгжөөхэ гол хүсэниинь хүдэлмэришэн анги мүн гэжэ хараха болонобди. Энээн дээрэһээ тэрэнэй бүхэдэлхэйн — түүхэтэ үшөө нэгэ үүргэнь харагдана. Тэрэ хадаа социальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн нацинууд болон арад үндэһэтэдые интернациональна ёһоор жагсаан нэгэдхэлгэдэ элитэ ехэ үүргэ дүүргэнэ. Засаг гартаа абаад, экономико болон политикада гол һуури эзэлээд, тэрэ социальна үнэн зүб байдалые ба бүгэдэ ниитын тэгшэ эрхые бэелүүлхын түлөө, ангигүй байгуулалтада орохын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэл эмхидхэнэ. Мүн бүгэдэ арадай социалис зөөри бүхы хэмжээгээр хүгжөөжэ, тэрэнэй ашагтай булюу талануудыень бүхы ажалша арадта олгон үгэнэ.

Обществын бүхы ангинууд болон бүлэгүүдэй бэе бэедээ ойртолго, социалис ёһоной ажабайдалые нарижуулга — хүнүүдэй түүхэтэ шэнэ нэгэдэлэй социальна хүгжэлтын, совет обществын үзэл сурталай, политическэ, социальна болон интернациональна жагсаалые бэхижүүлхэ гол хараа шугам болоно.

СССР-эй бүхы социальна бүлэгүүдэй, бүхы нацинууд болон арадуудай али бүхы талаар дэбжэхэ, һалбарха ба бэе бэедээ ойртохо ябадалынь мүн лэ совет арадай **оюун ухаанай ажабайдалай хүгжэлтын үндэһэ һууринь** болоно. Нэгэн социалис үндэһөөр хүгжөөгдэдэг национальна соёл культуранууд нэгэн ниитэ удхатай тула интернациональна нэгэн социалис соёл культура бүрилдүүлнэ. Тиин энээнһээ уламжалан тэдэнэй национальна онсо өөрэ зүйлнүүдынь үгы болоно гэжэ энээниие ябашье ойлгожо болохогүй. Тус асуудалые коммунистнуудай ямараар ойлгодогые В. И. Ленинэй иимэ үгэнүүд эрхимээр харуулна гэбэл: «Интернациональна соёл культура национальна шэнжэ шанаргүй бэшэ юм» (Зохёолнуудай гүйсэд сугл., т. 24, хууд. 120). Зүгөөр интернациональна культура национальна талаар хизаарлагданги, амяарлагданги, таһархай тулюур байдаггүй. Олон зуун жэлдэ бүрилдэһэн, ажалшадай аша туһатай таарaлданги бүхы үнэтэ зүйлнүүд национальна соёл культура бүхэндэ үлөөгдэжэ хүгжэдэг, тиин бүхы совет арадай ниитын баялиг болодог.

Совет арадай национальна түхэл янзануудаар баян нэгэн ниитэ соёл культура эршэмтэй түргэнөөр урагшаа дабшахадаа, национальна шэнжэ будагуудые һалгаадаггүй, харин тэдэниие бэедээ шэнгээн, улам хурса, өөрсэ тодо болгодог. Совет арадай интернациональна соёл культурые бүрилдүүлдэг бүхы национальна культуранудай ниитэ гол үндэһэниинь хадаа коммунизмын үзэл суртал болоно. Тус суртал общество ба хүн тухай саг жэлээр шалгагдаһан марксистско-ленинскэ һургаалые харуулдаг, тэрэнь «нютагай» гү, али «национальна» янза түхэлнүүдээр илгардаггүй, тиин совет арадай оюун ухаанай хүсые улам арьбадхаха, манай энэрхы ёһоной дээдэ зорилгонуудые бүри дүүрэнээр бэелүүлхэ, арад зоной зохёохы эршэ хүсыень бүри түгэс болгохо, совет хүнэй али бүхы талаар хүгжэн һалбаралгада туһалха гэжэ оролдодог.

Жаран жэлэй туршада бүрилдэһэн **шэнэ түхэлэй патриотизм** совет арадай ажал олон тэмсэлдэ **агууехэ хүсэн** болодог. Энэ хадаа пролетарска, социалис интернационализмын үзэл бодол ба гол ёһонуудаар нэбтэрһэн патриотизм юм. Совет хүнүүд өөрынгөө газар нютагта, түрэл соёл болон хэлэндээ дуратай байхатаяа хамта манай ниитэ социалис Эсэгэ орондо хизаарлашагүй үнэн сэхэ байдаг. Энэ патриотизм саг жэлээр шалгагдаһан, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ тон шанга шалгалта гараһан байна. Мүнөөшье тэрэ хадаа совет арадай нугаршагүй хатуу сэдьхэл, зоригой, ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабажа гараха, мүнөөнэй түүхэһээ дулдыдан гараһан эгээл орео ехэ зорилгонуудые бэелүүлхэ гэһэн эрмэлзэлэйнь түшэг тулгуури болодог.

Нэгэн ниитэ түүхэтэ нэгэдэл дотор нэгэдэн жагсаһан СССР-эй нацинууд болон арад үндэһэтэдэй хани барисаан ба эха дүүгэй холбоон, интернационалис гол ёһонуудта үнэн сэхэ байлга, совет патриотизмын гүнзэгы удхата суртал бодол болон мэдэрэлнүүд— эдэ бүгэдэ хадаа манай обществын саашанхи хүгжэлтын эшэ үндэһэнүүд мүн.

В. МАРКОВ.

ХОНИШОДОО МАГТАН ДУУЛАНА

Солбон Ангабаев хадаа уянгата шүлэгүүдэй, поэмэнүүдэй, мүн «паин даа, нүхэд», «Голой эрьедэ» болон бусадшье повестьнуудай автор гэжэ буряад уншагша һайн мэдэхэ байха. Уран зохёолшо С. Ангабаев һүүлэй үедэ мүнөө үе сагаа магтан дуулаһан ульгам хурса публицистикэ, очеркнуудые бэшэжэ, өөрынгөө зохёохы онол аргые нилээд үргэдхэһэн байна. Энэ талаар 1981 ондо Буряадай номой хэблэлээр уран зохёолшын «Ажалай баатарнууд тухай үгэ» («Слово о мастерах») гэжэ ород хэлэн дээрэ гаргагдаһан номые дурдамаар.

Тус ном соо гол түлэб манай үеын хонишодой ажабайдал, тэдэнэй ажал хэрэгүүд болон һанал бодол тодоор харуулагданхай.

Манай үеын хонишод хадаа хуушан сагай малшадлаа тад ондоо шэнжэтэй гээшэ аабдаа. Тэрэ хадаа мүнөө сагаингаа эрилтээр гүрэн түрын удха шанартай ойлгосо мэдэсэтэй, гол түлэб дунда, мүн дээдэшье һургуулиин эрдэмтэй нүхэд байха юм. Тэдэнэй нэгэн Гасарун Рабдаев болоно. Автор ном соогоо суута хонишоной ажалай намтар, абари зан гэхэ мэтые тодоор харуулна. Ушарынь хадаа С. Ангабаев байд гээд лэ жэлэй ямаршье сагта, сагай ямаршье уларилда хүдөө нютагуудаар гаража, хонишодтой уулзадаг тэдэнэй ажаһуудал, һанал бодолтой танилсажа нилээд дүршэнхэй байха юм. Тэрэ хадаа һүүлэй жэлнүүдтэ оло дахин Зэдэ, Хэжэнгэ, Лорёор ябаа. Шэтын областиин Агын национальна округой Цогто-Хангил нютагай хонишодтой уулзаһан, һуудал байдалтайнь тон дүтөөр танилсаһан байха.

Уран зохёолшо Солбон Ангабаев республикынгаа хонишод Валентина Романова, Георгий Бимбаев, Ольга Сангадиева, һаалишан Надежда Тадвашкина болон бусадтай һайн танил, нүхэд һэн тула тэдэнэй үдэр бүриин хүнгэн бэшэ ажалые һайн мэдэрһэн, ойлгоһон байна бшуу. Тиимэһээ ном соо оруулагдаһан очеркнуудынь удхынгаа болон композиционно байгуулалтынгаа талаар хэмэл, халирхай бэшэ, харин ажабайдалай ёһотойл гүн соо̄һоо абтаһан гэжэ абаһаар мэдэрэгдэнэ. Хонишод, малшадтай хододоо дүтын харилсаатай һэн хадаа автор тэдэнэй талаһаа гансашье бэшэлгын материалаар хангагдана бэшэ, мүн тэдэнэй һанал, эрмэлзэлээр, урагшаа тэгүүлһэн хараа бодолоор өөрөөшье далижадаг байна. Энэ ушарынь зохёолшын зүгһөө Гасарун Рабдаевай, Норбо Гармэжаповай, Тимофей Кравцовой, Балдан-Нима Гомбожаповай тодо образуудые гаргажа бэшэхэдэнь һайн нүлөө үзүүлээ.

Үнэхөөрөөшье, «Ажалай баатарнууд тухай үгэ» гэжэ ном соо оруулагдаһан зохёолнууд соо Балдан-Нима Гомбожаповай образ элитэ һуури эзэлнэ. Шэнэ үүлтэрэй хонидые бии болгохо талаар научна хүдэлмэридэнь ехэ туһа хүргэдэг Борьёогой совхозой хонишодые тон һайн мэдэхэ хүдөө ажахын институдай хонин ажал эрхилхэ кафедрын доцентын хэлэһэн сэгнэлтэнүүдһээ үндэһэлэн автор геройнгоо образ гаргаһан байна.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын ондо Балдан-Нима Гомбожапов түрүүшынхеэ түрэһэн хонин бүриһөө хурьга абаһан амжалтатай байгаа. Багжагар бэетэй, түбшэн даруу зантай энэ хонишониие уран зохёолшо арбаад жэлэй таниха юм. Тиигээдшье тэрэ гол түлэб өөһэдынгөө абаһан хурьгадһаа эхэ хонидойнгоо шэнэ һүрэг бүридхэһэн байна.

Балдан-Нима намарай сагта хонидоо атарлуулан бэлшээдэг. Тэрэнэй ашаар шадалтай, пайн хурьгад абтадаг гээшэ. Ган гасууртай сагай уларилай эрхэ байдалда абтангүй, жэжэ-бэжын элдэб шалтаг хайхарангүй Гомбожапов малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл абажа шададаг. Тэрэнэй ашаар үбэлжэлгэшье амжалтатай ходордог гээшэ.

Ном соо оруулагдаһан Гасарун Рабдаев тухай очерк һонирхолтой. Хонин ажал гээшые ёһотоор мэдэхэ, хони үсхэбэрилдэг совхозой ёһотойл «профессор» һэн тула зуун эхэ хонинһоо 121 хурьга абаа гэжэ автор дэлгэрэнгыгээр харуулаа. Г. Рабдаев хадаа общество дотор хонишоной дүүргэдэг үүргые тон лэ өөрын нюдөөр харадаг нүхэр байна. Эхэ орондо ёһотоор алба хэн ажалладаг, ёһотойл эрмэлзэл түгэс шанар шэнжэтэй хүн гээшэ ёһотойл хонишон боложо шадаха гэжэ нүхэр Рабдаев этигэнхэй. Тэрээн тухай С. Ангабаевай дэлгэрэнгы үгүүлэл номой гол удха болоно. Гасарун Рабдаев ажахы соогоо мэдээжэ хонишон байхынгаа хажуугаар залуу хонишодто дүй дүршэлөө нюуса нөөсэгүй дамжуулжа байдаг энэрхы һанаатай һурган хүмүүжүүлэгшэ байха юм. Хонин ажал дээрэ амжалтануудые туйлажа алдаршаһан тухайнь дурсагдагша номой гараха̄һаа холо урид уран зохёолшо С. Ангабаев «Правда» газетэдэ толилогдоһон материал соогоо үргэнөөр бэшээ һэн.

«Буряад орондо Рабдаевые баран мэдэхэ. Тэрэ арбан нэгэн үхибүүтэй, Социалис Ажалай Герой, партийн обкомой гэшүүн —, хүндэтэй хүн. Засаг түрын үндэр хайра шагнал абаһанай удаа тэрэ хонин ажалайнгаа эрдэм мэдэсые улам үргэдхэхөөр эрмэлзэнхэй. Тиимэһээл Рабдаевайда ороходо, гэрэй эзэн ном һудар уншажа гү, али үгышье һаа карандаш, саарһа баринхай тоо, баримтануудые бүридхэжэ байдаг», — гэжэ автор бэшэнэ.

«Хонидой уһалдаг тэбшэ руу уһан гээшэ багахан горхон шэнгеэр шолшогонон урдажа ошохо ёһотой. Хонид гээшэ урдаһан уһанай абяанда абьяастайгаар ерэжэ, садатараа, эбдүүсэн уһалдаг зантай юм. Тиимэһээ тэбшэ соогуур уһанай абяатайгаар урдахын тула тэдэниие тааруулан табижа, хүүюурхэнүүдые хэхэ хэрэгтэй», — гэжэ нүхэр Рабдаев залуу хонишодто заабари үгэнэ.

Гасарун Рабдаевай һурган хүмүүжүүлһэн олохон залуу хонишод ажалай һайн амжалтануудые туйлажа, совхоз доторoo, район соогоо суурхаа. Тэдэниие нэрлэбэл, Намжал Цыбиков, Александр Сосоров, Буда Цыренов, Надмит Ванчикова гэгшэд болоно. Эдэ нүхэднай зуун хонин бүриһөө үлэмжэ олон хурьга абажа, ехэ ноо̄һо хайшалдаг дүршэлтэй бэрхэ хонишод боложо байнхай.

Гасарун Рабдаев хонин ажалда олоһон дүи дүршэлөө нютаг нугынгаа эрхэ байдалтай арга заатагүй холбон иигэжэ хэлэдэг: «Шэтын болон Казахстанай хонишод һайн дүй дүршэлтэй болонхой гээшэ. Мандашье өөһэдын, Борьёогой дүй дүршэл хэрэгтэй гээшэ. Юуб гэхэдэ, манда өөрын онсо шэнжэтэй бэлшээринүүд, мүн лэ өөрын уларилтай тала дайдануудмнай бии...». Гэбэшье би Шэтынхидэйшье, холын Казахстанайшье хонишодой баян дүй дүршэлые сэгнэдэг, шудалдаг хүм. Тиимэһээ нэгэтэ анхараад үзэхэдэ, минии отарада Казахстанай хонишодой баримталдаг дүршэл хэрэглэгдэжэ байдаг».

Мүнөөнэй хонишод уран зохёолоор, илангаяа поэзеэр һонирходог. Балдан-Нима Гомбожапов нэгэтэ поэдтэй уулзахадаа, тэрэнэй шүлэгүүдые сээжээр уншажа байгаа һэн. Хонидой ноосо шадамараар абадаг ороной түрүү хайшалагшадай конкурсдо амжалта туйлаһан тэрээндэ «Энэрхы, сэхэ зантай буряадта амжалтануудые хүсэнэб», — гэжэ уран зохёолшо Ч. Айтматов номоо бэлэглэхэдээ бэшээ һэн.

Литература, искусствые ажабайдалтай нягта холбоотойгоор ябуулха тухай КПСС-эй ЦК-гай программна тогтоолнуудые дүүргэлгэ болгон манай уран зохёолшод һүүлэй үедэ бага бэшэ ажал хээ. Тэдэнэй нэгэн С. Ангабаев үе сагайнгаа ажалша түрүү нүхэдые хёрхо нюдөөр адаглажа, хурса гуурһаараа зураглан харуулба гээшэ.

М. ХАМАГАНОВ,
профессор.

НОМОЙ ТАГ

Ленинградые дайлаһан дайсанай хүреэлэлгын дэлбэ сохигдоһоор 40 жэлэй ойдо

«ИСКРА» ГЭЖЭ ДОБТОЛГО

Ленинградые дайлан добтолгошо дайсанай хүреэлэлгые совет сэрэгүүд дүшэн жэлэй саана — 1943 оной январиин 12-то дэлбэ сохижо эхилээд, саашадаа үй дэлдэжэ үргэлжэлһэн юм. Тэрэ дайшалхы добтолгын хайшан гээд бэлдэгдэһэн, бэелүүлэгдэһэн тухай Ленинградые хамгаалгада хабаадаһан, мүнөө Агаарай добтолгоһоо хамгаалха, Лениней орденто Московско округой штабай начальник, артиллериин генерал-лейтенант Н. П. МИЛЬНЕНКО ТАСС-ай корреспондентдэ нигэжэ хөөрэбэ.

Нева мүрэнэй дэргэдэхи хотын түлөө түүхэдэ урдань хэзээшье үзэгдөөгүй баатар шалгалта байлдаан тулалдаануудай 900 үдэр ба һүниин турша соо үргэлжэлөө бэлэй. Дайсанай тойрон дайлаһан хүреэ, үнэндөө, байлдаанай газар талые хөөрүе илгаруулхын аргагүй болгоһон байгаа.

Фронтын сэрэгшэд ба городойхид түйлай хүшэр хүндэ байдалда байдаг, дайлалдадаг: эдеэ хоол болон түлишэ ехээр дуталдаг, водопровод эбдэрһэн, электрын гэрэл унтарһан, ниитын транспорт ябахаа болиһон байгаа. Артиллерээр ходо буудалгаһаа, дайсанай агаараар добтолгоһоо шалтагаалан, тэдэ бэрхэшээлнүүдынь улам һүжэрээ һэн.

Агуу Лениней нэрэәр нэрлэгдэһэн, социалис революциин үлгы болоһон хотодо фашистнуудай онсо эзбүүрхэлтэйгээр хандадаг байһаниинь ойлгосотой. Ленинград эзэмдэгдэбэл, революциин һүлдэ бологшо нангин газаруудай нэгэн үгы хэгдэхэ гэжэ Гитлер нэгэнтэ хэлэһэн байха.

Гэхэ зуура, гүрбадахи рейхэй (гүрэнэй) алуурша шунахай удамаршадай заналтанууд, харата хүреэлэлгын хашалангууд Невагай дэргэдэхи хотые хамгаалагшадай зорилгынь хухалаагүй. Тэдэ хамгаалагшад эгэршэгүй тэсэбэритэй, шон зориггоһоор дайсантай тэмсэн тулалдаһан алдартай.

Тэрэ хэсүү бэрхэтэй сагта би агаарай добтолгоһоо хамгаалха сэрэгүүдтэ алба хээ һэм. Ленинградай ПВО-гой сэрэгшэд фашис буудаг ёлонуудые үгы хээ социалис мүрысөөндэ алдин албатай хининараа — Москвагай ПВО-гой сэрэгшэдые урина юм. Тиигэжэ буудаган унагаагдаһан дайсанай самолёдуудай тоо үдэр бүри нэмээ бэлэй. Хүреэлэгдэһэн хотын зоной хэсүү хүшэр байдалые хүнгэдхэхын тула шадаха бүхы юумэеэ хээд байгабди.

Хотые хамгаалагшад, тэрэнэй хүн зон бултадаа партиин Центральна Комитетэй, Гүрэнэй Обороныи Комитедэй Верховно ахамад командованиин ставкын туһаламжада саг үргэлжэ хүртэдэг байһан. Эдэнэйл шиндхэбэреэр Ладожско нуурай мүльһэн дээгүүр сэрэгэй-автомобильна харгы баригдаһан, тэрэниие арад зон «амжалтын харгы» гэжэ нэрлэһэн юм. Энэ замаар Ленинград худар бүү зэбсэгүүд, һомо хэрэгсэлнүүд, эдеэ хоолой зүйлнүүд таһалгаряагүй эльгээгдэдэг байгаа. Ладожско харгы ажабайха, тэмсэхэ ба илалта түйлахадамнай туһалаа һэн.

Ленинградһаа нэгэн доро 1750 мянган хүн нүүлгэн гаргагдаа бэлэй. Энэ хадаа хүреэлэгдэн дайлагдажа байһан городһоо нимэ олон зон нүүлгэгдэн гаргагдаһан түүхэдэхи түрүүшын гансахан ушар болоно гээд тэмдэглэхэ байнаб. Ороной холын нютагууд хотодо 310 мянга шахуу тонно ашаануудые, тэрэ тоодо 28 мянга гаран хэрэг промышленна нүүлгэгдэн гаргагдаһан байха.

Тиин Ладожско нуур дээгүүр элдэб ашаануудые амжалтатайгаар зөөдэжэ. Ленинградые дабагдашагүй хэрэм болгохо хэн шухала хэмжээ ябуулгануудай нэгэн бэелүүлэгдээ һэн. Тиигэһэнэй ашаар Нева мүрэнэй дэргэдэхи хотые хамгаалагшад добтолхы ябуулгануудта бэлэдэжэ эхилхэ эргэтэй болоһон юм. Совет сэрэгүүд Волгодохи байлдаанай амжалтые хэрэгтэн, 1943 оной эхээр ороной урда зүгтэ үргэлжэ ехэ добтолго хэжэ дээнь. Ленинградые тойроһон дайсанай хүреэлэлгые дэлбэ сохихо тон таарамжатай болоо һэн. Гитлерэй командовани өөрынгөө хэдэн дивизиине Ленинградай оршон тойронһоо бусаажа, урда зүг тээшэ абаашаха баатай болоһон байна.

Верховно ахамад командованиин ставка Ленинградска, Волховско фронтнуудта тон таарууе зохид оршон байдалай тохёолдолые хараада абажа, «Искра» гэһэн нюуса нэрэтэй добтолго хэхэеэ тэдэ фронтнуудта даалгаһан юм. Энэ добтолгын удаа Ладожско нуурһаа урдуур шэбээлһэн немец-фашис бүлэг сэрэгүүдые хоёр фронтын сэрэгүүд баруун ба зүүн тээһээ нэгэн доро зада сохихо, Шлиссельбургско-синявска хоншоор-шэбээе усадхаха, тиин хүреэлэлгын хүсые таһа сохихо зорилготой байба.

Шлиссельбургско - синявска хоншоор-шэбээ тэрэниие гитлеровецүүд «фляшенхальс» — бутылкын хоолой гээд нэрлэдэг байһан) балайшье ехэ бэшэ: 12-һоо 17 километр хүрэтэр үргэнтэй, 15 километр шахуу ута газар эзэлдэг байһан. Дайсад олон һарын туршада хүреэлээд байхадаа, тэрэниие элдэб янзын инженернэ түхеэрэлгэнүүдтэй, ехээр бэхижүүлэгдэһэн район болгоо һэн.

Хүреэлэлгэ дэлбэ, сүмэ сохихыень Ленинградска фронтын 67-дохи армида, Волховско фронтын 2-дохи ударна армида даалгаһан юм. Эдэ арминуудай сэрэгүүд тиимэ добтолго хэхын тула бүхы талаар түгэс бэлдэжэ эхилһэн байгаа. Һуралсалнуудай үедэ артиллери ба авиацитай ябаган сэрэгүүд болон танкнуудай хайшан гээд холбоо барисаатайгаар ябуулга хэхэ байһыень тодорхойлдог, тэрэшэлэн байлдаанай үеэр сэрэгүүдые таһалгаряагүй хүтэлбэрилхэ онол аргануудые тододхон тайлбарилдаг байһан.

Добтолгын эхилхын урда тээхэнэ фронтнуудай ударна бүлэгүүдэй частьнууд ба подразделениинүүдтэ партийна ба комсомолой суглаанууд үнгэргэгдэжэ, байлдаануудай үедэ партиин, ВЛКСМ-эй гэшүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Улаан шуһаяа, ами наһаяашье гамнангүй ябажа, немец булимтарагшадтай тулалдан тэмсэхэбди гэжэ сэрэгшэд болон командирнууд шахаа тангариг үгэдэг һэн.

1943 оной январиин 12-ой үглөөгүүр дайсанай хүреэлэлгые дэлбэ, зада сохихо даабаритай 67-дохи армиин участогта артиллериин хүсэтэ шанга буудалга эхилээ һэн. Манай сэрэгүүд Нева мүрэниие амжалтатайгаар гаталан гараад, Дубровко хото, Марьино тосхониие эзэлһэн, Шлиссельбургһаа баруун-урда байдаг пристань тээшэ дабшаһан юм. Тэрэл үдэр Волховско фронтын 2-дохи ударна армиин частьнууд «круглая» гэдэг түглэ дотор эшээлһэн дайсанай эсэргүүсэлтын шэбээе эзэлээд, гитлеровецүүдэй хамгаалгын гуламта худар холо хүрэтэр добтолон орожо, тэрэнэй хамгаалгын гол хүсэнүүдые бута сохёо.

Бүхы совет арадуудай түлөөлэгшэд хүндэ хүшэр, ехэ хюдалдаата байлдаануудта хабаадаха, баатар габьяатайгаар тулалдаа һэн. 136-дахи стрелково дивизиин полкнуудай нэгэнэй хэлхеэшэн Д. Молодцов байлдаанай айхабтар шахардуу болоод байхадань, өөрынгөө бэеэр дотын амһарые бүглэһэн юм. Волховско фронтын 128-дахи стрелково дивизиин подразделениинүүдэй нэгэнэй командир ахалагша лейтенант Я. Богдан баһал тиимэ баатар габьяа гаргаа һэн. Совет сэрэгшэд угаа олоороо эрэлхэг зориг, баатар габьяа гаргаа!

Долоон сүүдхын турша соо газар дээрэ, агаарта айхабтар шанга байлдаанууд болоо һэн. Ленинградска ба Волховско фронтнуудай соединениинүүдэй хоорондын зай час бүхэндэ бага боложо байба. Тэдэ соединениинүүд январиин 18-най үглөөгүүр хүдэлмэришэнэй № 1 поселок худар нэгэн доро добтолжо захалаа бэлэй. Дайсанаар хүреэлэгдэнхэй байһан ленинградайхидай волховойхидтой золгоһон мартагдашагүй уулзалга 9 час 30 минутын үеэр болоо һэн. Мүн тэрэл үдэшэлэн Ладожско нуурай урда захаһаа дайсад намнагдаад, Нева мүрэнэй дэргэдэхи хото тэндэхи зурууд зай забһараар, хуурай газараар оронтоёо холбоо барисаатай болоһон юм.

Тэрэ дурасхаалта һүни Ленинград хото унтаагүй бэлэй гэжэ залан хэлэжэ шадаха байнаб. Бүхэли һүниндөө радио наяржа, дуунууд болон хүгжэм ханхинан зэдэлээ бэлэй. Танил бэшэшье хүнүүд бэе бэедээ баяр хүргэн, амаршалалсаа, тэбэрилдэн таалалдаа, олон хүнэй нюдэнһөө баярай нулимса дуһалаа һэн. Ленинградайхидай, тэдэниие хамгаалагшадай үнинэй хүсэһэн, хүлеэһэн юумэн бэелээ, илалта туйлагдаа. Ленинградай оршон тойрондо туйлагдаһан илалта сэрэгэй-политическэ тон шухала удха шанартай. Нева мүрэнэй дэргэдэхи хотые — Октябриин революциин үлгые эзэмдэхэ гэһэн дайсанай түсэб эсэслэн таһалагдаа һэн. Эндэ дайлалдажа байһан немец-фашис сэрэгүүдэй хүсэн дабагдашагүй гэһэн Геббельсын номнолой худал хуурмагынь элирһэн. Манай ороной политическэ, промышленна ба соёл гэгээрэлэй ехэ түб дахинаа «Ехэ газартаяа» хуурай замаар холбоо барисаатай болоо бэлэй. Одоол, эндэ туйлагдаһан илалта Ленинградай түлөө түүхэтэ тулалдаанда үндэһэн хубилалта үүсхээ һэн. Тэрээнһээ хойшо совет сэрэгүүд үүсхэл гартаа абажа, байлдаануудта ходо булидаг болоһон. (ТАСС).

Кировск городой (Ленинградска область) интернат һургуулида музей байгуулагданхай. Тэрэнэй экспозицида Ленинградые хүреэлэлгэ, тэрэниие сүмэ сохиһон тухай материалнууд гол һуури эзэлдэг. Энэл газарта 1943 оной январиин 18-да Ленинградска болон Волховско фронтнуудай сэрэгшэд нэгэдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ленинградые хүреэлэлгые сүмэ сохилгодо хабаадагша ветеран сэрэгшэд отставкада гараһан полковнигууд Ф. К. Румянцев, А. М. Соколов, П. А. Жданов, С. Х. Павлов ба отставкада гараһан подполковник И. Ф. Козырев гэгшэд һургуулиин музей соо.

ТАСС-ай фотохронико.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭ

СОЦИАЛИЗМЫН АМГАЛАН ТАЙБАНААР ДАБШ

Шэнэ 1983 оной эхинһээ социализмын амгалан тайбан добтолго үргэн далайсатайгаар хэгдэжэ захалба. СССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойн баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповоор дурадхагдаһан совет шэнэ эдэбхи үүсхэлнүүдые, Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Прагада үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ баталан абаһан Политическэ Декларациие һайшаажа байһан тушаа мэдээсэлнүүд олоор абтажа байна. «Дэлхэйн политика хүдэлжэ захалба, Советскэ Союзаар толгойлогдоһон зүүн зүгэй амгалан тайбан байдалда зорюулагдаһан үзэгдөөгүй ехэ хүсэтэй добтолгые баруун оронууд бэе дээрээ мэдэрхэ баатай боложо байна», — гээд ФРГ-эй телевидени мэдүүлээ.

Рейганэй захиргаан ба НАТО-гай талаар тэрэнэй союзнигууд түрүүшээр «идхалгын зорилготойгоор» хэгдээ гэһэн шалтаг бариад, социалис гүрэнүүдэй гаргаһан эдэбхи үүсхэлнүүдые хэрэгсээнгүй орхихо һэдэлгэ гаргаһан байна. Гэбэшье, «хоёр үдэрэй туршада маргажа, дайсан харшаар хаража байһанай һүүлдэ баруун оронууд ушар байдалые боложо үзөөд, Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй дурадхалнуудые ондоогоор угтаба, тэдэнэй иимэ юумэ хэхэ сагынь ерээ. Шэнэ эдэбхи үүсхэл тухайгаа соносхоод, Ю. В. Андропов «Эб найрамдалай түлөө тэмсэлдэ» Советскэ Союзые түрүү зэргэдэ гаргаба. Амгалан тайбан байдалда зорюулагдаһан Москвагай добтолгын урда Атлантикын бүлэглэлэй оронууд ехэл аягүй байдалда оробо, хэгдэжэл байһан бүхы дурадхалнуудтань саг үргэлжын арсалтаар тэдэндэ харюусажа болохогүй байгаа» гээд Францын «Либерасьон» газетэ тэмдэглэнэ.

Богонёор хэлэхэдэ, баруун оронуудай ямаршье хүтэлбэрилэгшэдтэл адли, мүн Рейганшье буу зэбсэгүүдые хиналта доро абаха тухай дурадхалнуудаар эрид алгасаатай гэһэн һанамжада олониитые хүргэжэ болохогүй гэжэ тоолоно. Имагтал энээгээр хойто зүгэй Ослоһоо эхилээд, урда зүгэй Анкара хүрэтэр, зүүн талада Боннһоо эхилээд, баруун тээ Мадрид хүрэтэр НАТО-гай бүхы ниислэлнүүдые тусхай мэдээсэлнүүдээр халяаһан ушарые тайлбарилжа болоно. Океанай саанаһаа Вашингтон ба Оттава анхаржа байһанаа мэдүүлбэ. Ядерна зэбсэгүүдэй нөөсэнүүдые хороохо тухай «табигдаһан шухала дурадхалнуудынь» Советскэ Союзтай зүбшэн хэлсэхээр бэлэнби гэжэ президент Рейган олондо мэдээжэ болгон соносхоо. Баруун Европодохи 7 ороной ба Ватиканай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзахаар вице-президент Бушые январиин 30-да Европо эльгээхэмни гэжэ США-гай президент мэдүүлһэн байна.

Бушай тиишэ ошолгын тусхай зорилгонь юуб гэхэдэ, США-гай хараа бодолые союзнигуудтайгаа зүбшэн хэлсэхэ хэрэг болоно. Тусхайта ёһоор бэшэшье һаа, социалис оронуудай эб найрамдалта эдэбхи үүсхэлнүүдтэ һаад түбэг тохёолдуулха һэдэлгэ энэ ошолгынь бодото уг зорилго мүн. Энээн тушаа ямаршье нюуса далдагүйгөөр заагдаһан тусхай баримтатайгаар «Вашингтон пост» газетэ нигэжэ бэшэнэ: «Ядерна буу зэбсэгүүдтэ эсэргүү хүдэлөөнэй Баруун Европодо улам үргэдэжэ байһан ушарые замхаруулгада, мэнэ һаяхан Советскэ Союзай оруулһан дурадхалнууд тушаа Баруун Европын олониитын һанамжада нүлөөлхэ ябадалда Бушай тиишэ ошолго зорюулагданхай гэжэ сагаа гай түлөөлэгшэд мэдүүлээ».

Варшавска Договорто оро нууд ба Хойто-Атлантикын гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондо эсэргүүгээр сэрэгэй хүсэ хэр ба амгалан тайбан харилсаа тухай договор баталха ду США ба СССР хоёрой стр зэбсэгүүдые, тэрэшэлэн Европ зэргын зайда буудагдаха ядер гүүдые хороохо тухай дурад Рейганэй захиргаанай урагша хосороохые оролдожо байһа дээжэ. Имагтал энээниие хар һан хадаа американ мэдээж лист Дж. Крафт «Рейганэй за эб найрамдал хэрэгтэй гэһэ хооһон мэдүүлгэнүүд Москва хөөрэлдөөнэй амжалтатай б далда зорюулагданхай бэшэ, найрамдалай тала баримта абаагүй болгохо хэрэгтэ шэгл хэй» гэжэ мэдүүлһэн байна.

США ба НАТО-гай харата нуудай хэгдэжэ байбашье, яд най аюулые зайсуулха ба дэл ажабайдалай бүхы хүгжэлтэ мидаралые аршалан хамгаал туһада уласхоорондын үргэн холбоо байгуулха гэжэ Прага тоһон уряае дэлхэйн эб на дуратай бүхы хүсэнүүд үнэн һайшаан дэмжэнэ. Эб найрамд гаалхаһаа, буу зэбсэг ехээр хорихоһоо ондоо шухала зори хэйн арадуудта мүнөө үгы ба хай Прагада абтаһан Деклара хэлэгдэнэ. Энэ һанамжые уша зүбөөр ойлгодог политическэ б ажал ябуулагшад, эб найрамда тэмсэгшэд, дайнда эсэргү лөөндэ хабаадагшад сүм дэмж ниие шиндхэлгэ хадаа өөһэд о оронуудай политикые тод бүхы правительствануудай, ажал ябуулагшадай нангин уя

Политическэ зүбшэлэлгын Прагада үнгэргэгдэһэн зүбл баадагшадай харуулһан эри байлга ба бата жагсаал импер сэрэгэй хүсөөр заналтада соци нуудай шанга сохилто үгэх хүсэ шадалтай байһаниие э харуулба. «Руде право» газе далда харюусаха зуураа, Ю. В пов Прагада үнгэргэгдэһэн хүдэлмэриин дүн согсолон, н дүүлээ. «Зүблөөн дээрэ бидэ ёһоор һанамжануудаа анда хэгдэһэн гол тобшололые эко ба обороный хүсэ шадалые улам бэхижүүлгэ хадаа эзэрхэг империалис хүсэнүүдэй соц хашан түрихэ гэһэн һанааша рюу болохо ёһотой».

Социалис оронуудай эб на бүтэмжэтэй һайн эдэбхи үүс халуунаар дэмжэхэ зуураа, эб далай тала баримталагшад у дын байдалда аюулта үйлэ х һүжэрэлгын урдаһаа хүсэ хэр зүришэлдөө гаргаха политикые гэһэн арадуудай, түрүү үзэл найрамдалда дуратай бүхы хүсэлэл оролдолгые элсүүлхэ, рамдалые аршалан хамгаалха, рондын аюулгүй байдалые бэ гүрэнүүд хоорондын харил национальна бэеэ даанхай ёһо гуримуудые хүндэлхэ ябад хижүүлхэ гээшэ мүнөө үеын шухала зорилго болоно гэжэ тэмдэглэнэ.

ХИЛЫН • ТАСС • АПН • саанаһаа

ТУСХАЙ ДОКУМЕНТ БОЛГОГДОН...

НЬЮ-ЙОРК. Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ Декларациин дүүрэн текстые хүдэлмэришэ бүхы хэлэн дээрэ оршуулаад, ООН-ой Генеральна Ассамблейн ба Аюулгүйн Соведэй тусхай документ болгожо, эндэ тарааба.

Чехословакиһаа Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ ООН-ой Генеральна секретариин нэрэ дээрэ бэшэг эльгээһэн байгаа. Зүблөө үнгэргэһэн орон хадаа Чехословакиин Социалис Республика Политическэ Декларациие Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин тусхай документ болгожо тараагаад, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан бүхы гүрэнүүдтэ тэрэниие ойлгуулжа үгэхэ ёһотой гэжэ Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй 1983 оной январиин 4—5-да Прагада болоһон зүблөөн дээрэ үгэеэ ойлголсоһон байгаа гээд энэ бэшэг дотор һануулагдана.

ҮРГЭНӨӨР ТЭМДЭГЛЭНЭ

КАИР. Республиканска Египедэй түрүүшын президент Г. А. Насерай түрэһөөр 65 жэлэй ойе—гайхамшагта һайндэрые Египедэй түрүү үзэлтэй олониитэ январиин 15-да тэмдэглэбэ. Ороной мүнөөнэй түүхын эгээл толотомо хуудаһанууд тэрэнэй нэрэтэй холбоотой юм.

1952 оной июль һарада тэрэнэй хүтэлбэри доро болоһон революци Нил мүрэнэй оршондохи эртэ урдын ороной ажабайдалда шэнэ үе сагай эхи табяа һэн. Хаанта засагай гэнжые таһалжа, Египет социально-экономическа хубилалтануудай ба национальна сүлөөрэлгын замда гараһан байгаа.

Насерай хүтэлбэрилхэ үедэ Египет араб болон африкан арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ түрүү үүргэ дүүргэһэн байна. Египедэй революциие хүтэлбэрилэгшэ ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүйшүүлэй хүдэлөөнэй эхи табилсаһан, империалис дарлалта мүлжэлгэһөө, зонхилолгоһоо арадуудые сүлөөлхэ үнэн хэрэгые залан сэхээр сахин хамгаалдаг байгаа.

Египедэй ба социалис хани нэгэдэлтэ бусад оронуудай, нэн түрүүн Советскэ Союзай хоорондохи хани барисаае, али бүхы харилсаае бэхижүүлхын түлөө Г. А. Насер залан сэхээр тэмсэдэг байгаа. Орон дотор олон арбаад предприятинуудые барихадань, СССР экономическа, техническэ туһаламжа үзүүлээ һэн. Асуанай гидроузел, Хелуанска металлургическа комбинат гү, али Наг-Хаммадидахи алюминиин завод АРЕ-гэй национальна экономикын гол предприятинууд болонхой.

Г. А. Насерай дурасхаалда зорюулагдаһан олоной хабаадалгатай митинг Египедэй ниислэл хотын Ат-Тахрир гэжэ түбэй талмай дээрэ үнгэргэгдэхэ ёһотой байгаа. Зүгөөр, «Аш-Шааб» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, засагаархид «аюулгүйе хангаха» гэһэн шалтагаантайгаар тэрэниие үнгэргэхые хориһон байна.

ГҮЙСЭД ДҮҮРЭНЭЭР ҺАЙШААБА

ПРАГА. Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөнэй дүнгүүдые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум болон ЧССР-эй правительство зүбшэн хэлсэд, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй президент Г. Гусагай толгойлһон Чехословакиин делегациин тэрээн дээрэ хэһэн ажал ябуулгые гүйсэд һайшааһан байна.

Европодохи, дэлхэй дээрэхи мүнөө үеын байдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн документнүүдые КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум болон ЧССР-эй правительство үндэрөөр сэгнэбэ гэжэ эндэ тараагдаһан мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ. Тэдэнь дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохын ба зэбсэг хэрэгсэлнүүдые, нэн түрүүн ядерна хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө тэмсэлдэ социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй саашанхи хараа шэглэлые тодорхойлно.

Аха дүү оронуудтай хамта Чехословаки шахардуу байдалые һуларуулхын, уласхоорондын харилсаае бэхижүүлхын, Европодо ба бүхы дэлхэй дээрэ аюулгүй байдалые, эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ юм гээд мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй ба НАТО-гай гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондо сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй болон амгалан тайбан харилсаа холбоо тогтоохо тухай договор баталха гэһэн ПКК-гай Прагадахи зүблөөн дээрэ абтаһан дурадхал онсо шухала удха шанартай гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум болон ЧССР-эй правительство тоолоно. Социалис оронуудай энэ үүсхэл эдэбхиие нүгөө тала ойлгон угтаха бэзэ гээд этигэн найдажа байһанаа тэдэ мэдүүлнэ.

ГКП-гэй ПРАВЛЕНИИН ПРЕЗИДИУМЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

БОНН. Германиин Коммунис партиин правлениин Президиумэй мэдүүлгэ эндэ толилогдобо. ФРГ-гэй эрхэтэдэй демократическа эрхэнүүдые хамгаалгын, эб найрамдалые бэхижүүлгын аша туһада ороной эб найрамдалта бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ уряа энээн дотор найруулагданхай.

Документ дотор тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, бүхы түүхэ соогоо немец коммунистнууд нацизмда эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэдэг, фашизмда эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй түрүү зэргэнүүдтэ ябадаг байгаа.

Фашизм болон дайнда эсэргүүгээр коммунистнуудай хэһэн тэмсэл доошолуулхые, фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ демократическа хүсэнүүдэй оруулһан хубитые бага болгохые һэдэдэг буржуазна номнолой хардалга гүрдэлгэнүүдые Германиин Коммунис партиин эрид буруушаана. Иимэ худал хуурмаг ябуулга дай жүрөөдэлгые, үһөө хяһаа нэхэлгые улам дэбэргэхэ байна.

ГКП эб найрамдалай ба демократиин түлөө, ажалшадай, нэн түрүүн коммунистнууд болон социал-демократуудай, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ябуулгануудые нэгэдүүлхын түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ юм. Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна шэнэ ракетэнүүдые ФРГ-дэ, Баруун Европын бусад хэдэ хэдэн оронуудта тараан тодхохо гэһэн НАТО-гай харата муухай түсэбүүдые зайсуулан сарахын түлөө, НАТО-гай оронуудай ба Варшавска Договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондо сэрэгэй хүсэ хэрэглэлгэһээ арсахын түлөө тэмсэхэ гээшэ манай үе сагай уг зорилго болоно. !

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Неоконченная повесть» —уран һайханай фильм. 11.30 —«Евгений Нестеренкын искусство». 12.35—Шэнэ һонин. (12.40 хүрэтэр). 16.00—Шэнэ һонин. 16.20 —«Ленинградский фронт. Хроника и воспоминания» — баримтата фильм. 17.00—А. Эшпай. «Хвала свету» — 2-дохи симфони. 17.30 —Хадаһаа санаар һолжорхо спортоор дэлхэйн кубок. Эхэнэрнүүд. Австриһаа дамжуулагдаха. 18.00—«Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 18.30—«Хүхюун нотонууд».

Улаан-Үдэ. «Байгал». — мэдээсэлэй программа (буряадаар). 19.15 — «Манай нэрэ хүндын һэшхэлэй хэрэг» гэһэн циклһээ.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.05—Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан дамжуулга. 20.45—«Зүүн Сибирь»—киножурнал.

Москва. 20.55—«Солнечный ветер» олон серитэй уран һайханай фильм. «Поездка в Иркутск». (1-дэхи бүлэг). 22.00 «Время». 22.35—«Фирмын хэрэгүүдээр». (2-дохи дамжуулга). 22.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—«Француз хэлэн». 13.35 — Физикэ. 10-дахи класс. «Оптическа приборнууд». 14.05—«Шатарай һургуули». 14.35—«СССР-тэ томо хүшөөнүүдэй искусство». 15.05 —ПТУ-гай һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 15.35—«Шинии ленинскэ библиотекэ». «Социал-демократическа революциин хоёр тактика». 16.20—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 16.35—Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 16.15—«Танай һонирходог юумэн».

Москва. 18.45—«Залуушуулай адресууд».

Улаан-Үдэ. 19.45—Соносхолнууд. 19.55—Киноочерк.

ХАРИЛСАА ХОЛБООНОЙ ШЭНЭ ДАБША

Совет-француз саг үргэлжын комиссиин XVII сесси Парижда үнгэргэгдэбэ. 1966 ондо байгуулагдаһан энэ комисси экономическа ба научно-техническэ талаар совет-француз харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Тэрэнэй ажал ябуулга СССР-тэ, мүн Францида экономическа харилсаа холбооной ехэ хэмжээтэй проектнүүдые бэелүүлгэдэ хубитаяа ехээр оруулһан байха юм.

Хоёр ороной хоорондо экономическа харилсаа холбоо хүгжөөхэ хэрэгтэ тус комисси олохон жэлэй туршада ехэхэн нүлөө үзүүлжэ байна. Тэрэнэй байгуулагдаһан сагһаа хойшо Советскэ Союз ба Франци хоёрой хоорондо эд бараа худалдаалгын хэмжээн 16 дахин үргэдэжэ, 1981 ондо 4 миллиардһаа дээшэ түхэригтэ хүрөө. Комиссиин ажал ябуулгын ашаар совет-француз экономическа харилсаанууд алишье талада ашатай туһатай, яһала тогтууритай болоһон. Тиигэжэ Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоохо талаар Хельсинкиин зүблөөнэй Түгэсхэлэй актын хараа шэглэлээр хоёр ороной хоорондо элдэб янзын харилсаанууд хүгжөөгдэнэ.

Хоёр ороной һайшаалтай баян дүршэлэй, харилсаа холбооной һайн ёһо заншал ба үнэн зүб ёһо гуримуудай үндэһэ һуури дээрэ, мүн тэрэшэлэн экономикын бүхы һалбаринуудые хабаадуулһан правительстванууд хоорондын хэлсээнүүд болон программануудай үндэһэ һуури дээрэ экономико ба худалдаа наймаанай талаар Советскэ Союз ба Франци хоёрой хоорондохи харилсаанууд улам саашаа хүгжэн үргэдэнэ гэжэ, дурсагдагша комиссиин XVI сесси дээрэ сэдьхэл ханангяар тэмдэ байна. Тодорхойлон хэлэбэл, 1985 онуудта экономическа холбоо хүгжөөхэ тухай хэлсээ татайгаар бэелүүлэгдэнэ. Үнгэр бан жэлэй туршада худалдаа най хэмжээн горитойгоор дээшэ мышленностиин талаар хари боон улам үргэдхэгдэһэн ба 1980—1982 онуудай туршада Франци хоёрой хоорондо хэг далдаа наймаанай хэмжээн 11 ардһаа дээшэ түхэриг болоо. үедэ 1983—1993 онуудта нау техникын талаар харилсаа удаан болзоройшэнэ програм шэн баталагдаа.

Тэрэшэлэн СССР ба Франци хоорондо худалдаа наймаанай ба техническэ харилсаа холбоо хүгжөөн үргэдхэхэ талаар фра худалдаа наймаанай палата ябуулга һайшаалтайгаар хара ёр ороной хоорондо харилса үргэдхэхэ, СССР ба Франци хо номическа хүгжэлтын бодото арга боломжонууд тушаа бэе дээсэжэ байха гурим тогтоохо тэрэ палата үрэ ехэтэй худэлм гэжэ тэмдэглээ.

Парижда үнгэргэгдэһэн сес дүнгүүдтэ үндэр сэгнэлтэ раа, хоёр ороной хоорондохи наймаанай-экономическа ба ническэ харилсаа холбооной лексын хүгжэлтэдэ шэнэ дабша дэхэ байһанда хоёр тала най һанаа элирхэйлбэ.

Г. ШИ

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Журам — амжалтын нүхэсэл» — түрүү бэшэг. «Республикын ажалай эршэ» — корреспонденцинүүдэй суглуулбари. «Түрүү зэргэдэ гарахада юун һаад хэнэб?» — О. Евсеевагай статья. ТАСС-ай һүүлэй шэнэ һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Үйлэдбэриин болон ажалай журам һайжаруулха» —статья. Марксистско-ленинскэ һуралсал. «Хэшээлэй темэ— ажалай журам» — А. Березковой статья. «Һайн эзэнэй уялгаар» — С. Филипповэй статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда. Ленинградые хүреэлэлгые бута сохиһоор 40 жэлэй ойдо. «Искра» операци» — АПН-эй материал. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Патриот»: «Эжын захяа»— Ю. Мухинай, «Хэнэй хүбүүн байһанаа ойлго» —. В. Чулиин статьянууд, «Шитханай гулабхаанууд» — А. Капустинай репортаж, нүүд, соносхолну

САГАИ УЛ

МҮНӨӨДЭР доторнай бүрхэ Зарим нютагта саһан ороно. Б һоо секундын хүсэтэйгөөр һа гал шадар 14 тэн байха. 16— районуудта 28, да эрьеэр 10— хүйтэн байха.

Редактор Р. Б.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-25, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ —2-60-21, информации —2-34-05, переводов —2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская —2-25-41, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография ственного комитета Бурятской делам издательств полиграфии ной торговли.
Н-00301 Заказ № 14. Индек